د بدلون راوستلو لپاره:

د حزب التحرير تګلاره

د حزب التحرير له خپرونو څخه

لومړی عربي چاپ

۲۴ جمادي الاولی ۱۴۱۰ هجري قمري – ۱۹۸۹ میلادي

دویم عربي چاپ

شوال ۱۴۳۰ هجري قمري – اکتوبر ۲۰۰۹ میلادي

دریم پښتو چاپ

۱۴۳۳ هجري قمري – ۲۰۱۲ میلادي

امة خپروني

افغانستان - کابل

info@ht-afghanistan.org
www.ht-afghanistan.org

له مطالعې وړاندې د پام وړ!

ستاسو په لاس کې دغه کتاب، له اصلي نسخې – چې په عربي ژبه کې لیکل شوې – ژباړل شوی دی. له همدې امله ټول هغه څه چې د مؤلف موخه ده، د هغه له اصلي ژبې څخه پرته بشپړ نشي رسېدلای، نو د ژباړل شوي کتاب ستونزې او نیمګړتیاوې له پامه وغورځوی او د لا غوره دقت لپاره کولای شی د هغه اصلي نسخې ته مراجعه وکړی.

په متن کې راغلي آیتونه د عثماني مصحف له لیکه نیز معیار سره د سمون له مخې، ژباړه یې په *مایل* لیک د اړوند سورت له آدرس سره او احادیث هم په کلاسیک عربي **ډبل** لیک له اړوند آدرس سره لیکل شوي دي او همداراز په ځینو حالتونو کې له ځانګړو نښو څخه ګټه اخیستل شوې ده، لکه:

﷾ – سبحانه و تعالی

ﷺ – صلی الله علیه وسلم

﵃ – رضی الله عنهم

﵇ – علیه السلام

﵁ – رضی الله عنه

قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠
وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ
ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ (١٠٨) يوسف

"ووايه، دا زما لاره ده، په وضاحت او بصيرة سره مو الله سبحانه وتعالى ته رابولم، زه او هغه کسان چې زما پيروي کوي او خدای پاک لره ثنا او پاکي ده او په حقيقت کې زه له مشرکينو څخه نه يم."

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِي مُسۡتَقِيمٗا فَٱتَّبِعُوهُۖ وَلَا
تَتَّبِعُواْ ٱلسُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمۡ عَن سَبِيلِهِۦۚ ذَٰلِكُمۡ
وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ (١٥٣)
الأنعام

او دا زما لاره مستقیمه ده، نو د هغې پیروي وکړی او په نورو لارو مه ځی، ځکه تاسو به له هغه نېغې لارې څخه وباسي، دا هغه څه دي چې زه په هغې باندې درته توصیه کوم، هیله من یم چې تقوا به غوره کړی.

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على سيد المرسلين، وامام المتقين و على آله وصحبه، ومن دعا بدعوته، والتزم بطريقته، و ترسم خطاه، وجعل العقيدة الاسلامية اساساً لفكرته، والحلال والحرام مقياساً لتصرفاته، والأحكام الشرعية مسيرة لأعماله وضابطة لأقواله، وبعد:

د خلافت جوړول: په نړۍ کې د ټولو مسلمانانو تر ټولو مهمه او بنسټیزه قضیه

په نړۍ کې د مسلمانانو تر ټولو مهمه او بنسټیزه قضیه په هغه څه باندې چې الله ﷻ نازل کړي دي، د خلافت له لارې حکومت کول او د مسلمانانو لپاره د خلیفه درول دي، ترڅو د الله ﷻ په کتاب او د رسول ﷺ په سنتو باندې د عمل کولو په موخه ورسره بیعت وکړي، د کفر نظامونه له منځه یوسي، اسلامي احکام یې په پلي کېدو او تنفیذ کې ځایناستي شي، اسلامي خاورې په دار اسلام باندې واړول شي، ټولنه پکې اسلامي شي او اسلام نړۍ ته د دعوت او جهاد له لارې ورسوي.

د دغه مهمې او بنسټیزې قضیې په محدودولو سره هغه هدف محدودیږي، چې اړینه ده ترڅو د اسلامي دعوت حاملین د هغې د تحقق لپاره په کتلوي، حزبي او

د جماعتونو په ډول کار وکړي، چې په لاندې ډول سره هغه طریقه چې د هغې له لارې نوموړی هدف ترلاسه کوو، محدودوو.

د دې حقیقت د ښه درک لپاره د مسلمانانو اوسنی حالت، د اسلامي خاورو واقعیت، په اسلامي خاورو کې د دار د حکم حقیقت، د هغې ټولنې حقیقت، چې مسلمانان پکې نن ورځ ژوندکوي او د دې ټولو اړوند شرعي حکمونو پېژندنه او د هغه شرعي حکم پېژندنه اړینه ده، چې د دغه مهمې او بنسټیزې قضیې د اجرا لپاره ضروري دی:

د مسلمانانو اوسنی حالت داسې دی، چې د اسلامي مفکورې برعکس پر هغوی باندې له اسلامي، غربي، اشتراکي، قومي، وطني، اقلیمي، مذهبي، قومي افکارو او احساساتو څخه مخلوطه شوې مفکوره واکمني لري.

د اسلامي خاورو اوسنی حالت او حقیقت د عربي هېوادونو په ګډون، په دوی ټولو باندې کفري نظامونه او د هغوی حکمونه واکمني لري. پرته له ځینې اسلامي حکمونو څخه، لکه د واده، طلاق، نفقې، میراث او د پلارګنۍ او زوی والۍ مسایل، چې ځانګړې محکمې یې ورته جوړې کړې دي، چې د اسلامي یا شرعي محکمو په نوم یې یادوي. له دې پرته د شرعي احکامو یوه برخه په ځینو هېوادونو، لکه سعودي او ایران کې تطبیق کیږي.

اما د دار حقیقت چې نن ورځ مسلمانان په هغه کې ژوند کوي، یعنې په ټولو د اوسېدو وړ سیمو کې دارالکفر دی، نه دارالاسلام. د دغه واقعیت د درک کولو لپاره باید د دارالاسلام او دارالکفر شرعي مفهوم وپېژندل شي.

دارالاسلام د شریعت په اصطلاح کې هغه دار ته ویل کیږي، چې په هغه کې د شرعي حکمونو پر بنسټ حکومت کیږي، امن یې اسلامي وي، یعنې د دوی امنیت د مسلمانانو په واکمنۍ باندې د ننه او بهر تامین شوی وي، آن که چېرې د هغوی ډېری اوسېدونکي غیر مسلمان هم وي.

اما دارالکفر د شریعت په اصطلاح کې هغه دار ته ویل کیږي، چې په هغه کې د کفر احکام ځواکمن وي او په هغو باندې حکومت کوي، امنیت یې اسلامي نه وي، یعنې د مسلمانانو د سلطان او ځواک ځخه بغیر د بل چا د سلطان او ځواک په لاس کې وي، اګر که ډېری اوسیدونکي یې مسلمانان هم وي.

نو هغه څه چې د دار په څرنګوالي کې بنستیز رول لري، هغه احکام او امان (امنیت) دی، نه هغه هېواد او د هغه اوسېدونکي. نو که چېرې احکام یې اسلامي او امنیت یې د مسلمانانو په لاس کې وي، دارالاسلام ورته ویل کیږي او که چېرې احکام یې غیر اسلامي او امان (امنیت) یې د کفارو په لاس کې وي دارالکفر یا دارالحرب ورته ویل کیږي. پورتنی مطلب له لاندني حدیث ځخه چې سلیمان ابن بریده روایت کړی دی، اخیستل شوی دی:

(...ادعهم إلی الإسلام فإن أجابوک فاقبل منهم و کُفَّ عنهم، ثم ادعهم إلی التحول من دارهم إلی دارالمهاجرین، و أخبرهم أنهم إن فعلوا ذلک فلهم ما للمهاجرین و علیهم ما علی المهاجرین)

"هغوی اسلام ته دعوت کړه، که یې مثبت ځواب درکړ، هغه قبول کړه او په هغوی باندې له حملې ځخه ډډه وکړه او بیا هغوی خبر کړه، تر څو له خپل دار ځخه د هجرت دار ته مهاجر شي، که چېرې هغوی هجرت وکړ، نو د مهاجرینو په جمله کې حساب شول او هغه څه چې د مهاجرینو لپاره دي، د هغوی لپاره هم شته او په دوی باندې هغه څه تطبیق کیږي، کوم چې په هغوی باندې هم عملي کیږي." (مسلم)

نو د حدیث شریف مفهوم دارنګه بیانېدلای شي: که چېرې یې له خپل دار ځخه د مهاجرینو دار ته هجرت ونکړ نو د دوی احکام د هغه چا له احکامو سره چې هجرت نه کوي توپیر لري، یعنې په هغه څه کې چې د دار اسلام د اوسېدونکو لپاره دي. نو دغه حدیث شریف د هغه چا چې دار المهاجرین ته ځي او هغه چا چې دار

المهاجرين ته نه ځي توپير بيانوي او د پيغمبر ﷺ په وخت کې د مهاجرينو دار د اسلام دار ؤ او له هغې نه پرته نور ټول دار کفر ؤ.

له همدې ځايه د دارالاسلام او دارالکفر، يا دارالحرب اصطلاح استنباط شوې ده، نو اسلام يا کفر ته د دار منسوبول، حکم او واکمنۍ ته منسوبول دي.

له دې ځايه روښانه کيږي، چې د دار منسوبول هغه لوري ته چې سلطان او ځواک پکې لري اړين دي او سلطان يا ځواک په دوو چارو سره تر لاسه کيږي:

لومړی په ټاکلو احکامو باندې د ګټو او مصلحتونو تنظيمول او رعايت کول.

او دويم: هغه قوت چې د رعيت له خوا يې ملاتړ کيږي، ترڅو احکام نافذ کړي، چې هغه د امان يا امنيت په نامه ياديږي. له همدې امله دغه دوه شرطونه وګڼل شول.

له دې پرته د احکامو د پلي کولو په باره کې د الله ﷻ دغه قول ښکاره دليل دی، چې وايي:

... وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾

"څوک چې پرته له هغه څه چې الله نازل کړي، حکم کوي کافران دي." **المائده،۴۴**

او هغه څه چې د عوف ابن مالک په حديث شريف کې د شريرو امامانو په اړه راغلي دي، ويلي يې دي:

(قيل يا رسول الله: أفلا ننابذهم بالسيف؟ فقال: لا، ما أقاموا فيکم الصلاة)

"ويل به يې: يا رسول الله آيا له هغوی سره په توره باندې مقابله ونه کړو؟ پيغمبر وويل: تر هغې پورې نه، چې ستاسې په منځ کې لمونځ دروي." **(مسلم)**

همدارنګه د عباده ابن صامت په حديث شريف کې د بيعت په باره کې راغلي دي، چې:

(...و أن لاننازع الأمرأهله إلاأن ترواكفرابواحاًعندكم من الله فيه برهان)

"تر هغې پورې باید له حکامو سره منازعه او جګړه ونه کړو، تر څو مو چې له هغوی څخه ښکاره کفر نه وي لیدلی او د هغوی په باره کې د الله لپاره قطعي دلیل و نه لرو ." بخاری

او د طبراني په روایت کې د (کفرا صراحاً) لفظ راغلی دی. دا په دې دلالت کوي، چې په غیراسلامي احکامو باندې حکومت کول هغه څه دي، چې له یوه حاکم سره جګړه او په وړاندې یې د تورې اخیستل واجبوي او د ا پخپله د دې دلیل کېدای شي، چې د اسلام پلي کول د اسلام د دار یو شرط دی، ګني په وړاندې یې توره اخیستل او جګړه واجبیږي. اما د امان د منسوبولو په اړه، اړینه ده چې امنیت باید د اسلام وي، یعنې د مسلمانانو په لاس کې وي او دا مسئله د الله ﷻ له دې قول څخه اخیستل شوې ده، چې وایي:

... وَلَن يَجۡعَلَ ٱللَّهُ لِلۡكَٰفِرِينَ عَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

"هېڅکله الله د کافرانو واکمني په مسلمانانو نه ده مقرره کړې." النسأ، ۱۴۱

په هېڅ ډول سره دکافرانو واکمني او تسلط پر مسلمانانو روا نه دی؛ ځکه که مسلمانان د کافرانو تر واکمنۍ لاندې واوسیږي د مسلمانانو امان هم د کفر امان کیږي، نه د اسلام امان.

هر هغه سیمه به چې د مسلمانانو تر ولکې لاندې نه وه، محمد ﷺ د هغې په باره کې د جنګ او غزا امر صادر کړی دی، ترڅو د مسلمانانو تر ولکې لاندې راشي او له هغه سره به یې د دارحرب په څېر جنګ کولو، سره له دې چې د هغه اوسېدونکي مسلمانان او یا غیر مسلمانان وي، مګر د وژنې په صورت کې یې د هغه د مسلمانو اوسېدونکو له وژلو څخه منع کړې ده. په دې دلیل چې له انس Γ څخه روایت دی، چې ویلي یې دي:

(كان رسول الله ﷺ إذا غزا قوما لم يغر حتي يصبح، فإن سمع أذانا أمسك، وإن لم يسمع أذانا أغار بعد ما يصبح)

"كله به چې حضرت محمد ﷺ وغوښتل په يو قوم باندې حمله وكړي او غزا ورسره وكړي، هغه به تر سهاره غزا نه كوله، كله به چې سهار شو او آذان به يې واورېدو نو په هغوی باندې به يې حمله نه كوله او كه به يې آذان وانه ورېد په هغوی به يې حمله كوله." بخاری

له ابن عصام المزني Γ څخه او هغه له خپل پلار څخه روايت كړی دی، چې ويلي يې دي: كله به چې پيغمبر ﷺ د مجاهدينو يو ګروپ جهاد ته لېږلو، ورته ويل به يې:

(إذا رأيتم مسجداً أو سمعتم منادياً فلا تقتلوا أحداً)

"هغه مهال چې تاسې جومات وليد او يا مو د آذان غږ واورېد، نو هېڅوک مه وژنئ."

جومات او آذان د اسلام له شعايرو څخه دي او د هغې وجود په دې دلالت كوي چې د هغه ځای اوسېدونكي مسلمانان دي. مګر بيا هم د دارحرب په مسئله كې د وژلو او حملې كولو مانع كېدای نه شي. د دې معنی داده، چې يادې شوې سيمې دار حرب يا دار كفر شمېرل كيږي، سره له دې چې په هغه كې د اسلام شعاير هم موجود وي، پرته له دې د هغې سيمې امنيت چې د رسول الله ﷺ په سلطان او امان سره نه دی، نو دار حرب ګڼل كيږي او بايد په هغه سيمه باندې حمله وشي او فتح شي، ترڅو په دار اسلام كې داخله شي.

نو په دې سره ښه څرګنده شوه، چې نن ورځ په هېڅ اسلامي هېواد كې د اسلامي حكم شرط نه پوره كيږي، اګر كه واكمني او امان يې د مسلمانانو په لاس او ځواک كې دی او په تاسف سره هغوی ته دار الاسلام نه ويل كيږي، بلكې هغه دار كفر دی، سره له دې چې اسلامي خاورې دي او اهل يې مسلمانان دي. ځكه چې د دار په مسئله كې احكام او امان اعتبار لري، نه خاوره او اوسېدونكي يې.

خو په اسلامي هېوادونو کې نن ورځ د ټولنې واقعيت غير اسلامي دی، ځکه چې ټولنه له افرادو، افکارو، احساساتو او نظامونو څخه جوړه شوې ده، يوازې له افرادو څخه نه ده جوړه شوې، تر دې چې هغې ته اسلامي ټولنه وويل شي، اګر که وګړي يې مسلمانان هم وي.

نو ټولنه په حقيقت کې د خلکو له هغه مجموعې څخه عبارت ده، چې د دوی ترمنځ دايمي اړيکې شتون ولري او که د خلکو تر منځ يې دايمي اړيکې شتون ونه لري، هغوی ته جماعت ويل کيږي او نشي کولای چې ټولنه رامنځ ته کړي لکه: په الوتکه، بېړۍ او يا قافله کې د سفر ملګري.

او تر هغه وخته پورې د خلکو تر منځ دايمي اړيکې نشي رامنځ ته کېدلی، ترڅو چې د دوی د فکرونو، احساساتو او نظامونو يووالی رامنځ ته نشي. نو که چيرې د دوی ترمنځ د دغه دريو اړخونو يووالی رامنځ ته نشي، هېڅ وخت دايمي اړيکې نشي رامنځ ته کېدای او تر هغې پورې چې دايمي اړيکې شتون ونه لري ټولنه نشي رامنځ ته کېدای.

له دې ځايه ويلای شو، چې ټولنه له خلکو، احساساتو، فکرونو او نظامونو څخه جوړه شوې ده او پر اساس يې ټولنې جوړيږي. له همدې امله د خلکو ترمنځ د افکارو، احساساتو او نظامونو په توپير سره په ټولنو کې هم توپير شتون لري.

د اسلامي هېوادونو په ټولنه کې، سره له دې چې ډېری خلک يې مسلمانان دي، مګر په هغوی باندې د افکارو، احساساتو او نظامونو يو مخلوط تسلط لري. له همدې امله د مسلمانانو په افکارو او احساساتو کې د څرګندو تناقضاتو ليدل څومره په زړه پورې موضوع نه ده. کله چې د اسلام خوا ته لېواله وي له هغې سره– سره دا هم مني چې د هغوی حاکم دې يو کافر شخص وي، لکه څنګه چې د هغو کفري نظامونو په وړاندې يې سکوت کړی کوم چې په دوی باندې پلي کيږي.

په داسې حال کې چې دوی د اسلام د ېېرته راتګ هيله لري، خو په قومي، اقليمي، ډله ييز او مذهبي ناحيو باندې يې منګولې لګولې دي. هماغه مهال چې امريکا، روسيه او بريتانيا دښمنان بولي، مګر بيا هم له دوی څخه مرسته غواړي، ورسره دوستي کوي او خپلې مسئلې او اختلافونه په هغوی باندې حل کوي.

په هغه وخت کې چې په دې هم ايمان لري، چې ټول مسلمانان سره ورونه دي، مګر بيا هم په نژادي او سيمه ييزو تعصباتو کې غرق تللي وي، عرب په خپل عربيت تعصب کوي، فارسيان په فارسيت تعصب کوي، شاميان په شامي توب تعصب کوي، مصريان په خپل مصري والي تعصب کوي. په داسې حال کې چې دا ټول تعصبات د اسلام ضد دي.

سره له دې چې په اسلام باندې ايمان لري مګر بيا هم په ډيموکراسی، آزادي ګانو، د خلکو په حکومت، اشتراکيت او نورو کفري فکرونو باندې ټينګ ولاړ دي او ځانونه د هغه طرفداران بولي، په داسې حال کې چې دا ټول له اسلام سره په تناقض کې دي.

سربېره پر دې د نن ورځې ټول هغه حکومتي نظامونه چې د اقتصاد، تعليم، بهرني سياست او مدني قوانينو په برخه کې په ټولو اسلامي هېوادونو کې واکمن دي، بې له شکه کفري نظامونه او د کفر قوانين دي او دا ټول هغه څه دي، چې د اسلامي هېوادونو ټولنه له اسلام څخه بشپړه وباسي.

نو د تېرو مسايلو په رڼا کې ويلای شو، هغه مسلمانان چې نن په نړۍ کې ژوند کوي، سربېره پر دې چې مسلمانان دي، مګر په اسلامي ټولنه کې ژوند نه کوي، بلکې د هغوی هېوادونو ته هم دارالاسلام نشو ويلای.

همدارنګه روښانه او څرګنده شوه، چې د مسلمانانو لپاره برخليک ټاکونکې قضيه، وروسته له هغې چې خلافت ونړول شو او اسلام په ژوند، دولت او ټولنه کې له پلي کېدو څخه ليرې کړای شو، د دوهم ځل لپاره په ژوند، دولت او ټولنه کې د اسلام د تطبيق اعاده او د مسلمانانو د خليفه ټاکل دي، چې په سمع او طاعت به

ورسره بیعت کوي، هغه به د الله ﷻ په کتاب او د رسول ﷺ په سنتو عمل کوي، د کفر احکام او د هغه نظامونه به را وپرځوي او د هغوی پرځای به اسلامي احکام او نظامونه رامنځ ته کړي او اسلامي خاورې به په دارالاسلام باندې واړوي او د هغوی ټولنې به اسلامي کړي او ټولې اسلامي خاورې به د خلافت په دولت کې سره یوځای کړي او اسلام به د دعوت او جهاد له لارې د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوي.

د مسلمانانو د مهمې او بنسټیزې مسئلې او ستونزو د حل یوازنۍ لار، شرعي احکام دي، چې په ټولو مسلمانانو باندې واجب دي، ترڅو په ټولو هغو باندې عمل وکړي او هغه په ټولنه، ژوند او دولت کې تطبیق کړي. الله ﷻ فرمايي:

... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَٱنتَهُوا۟ ...

"هغه څه چې رسول په هغې باندې تاسي ته امر کړی دی، په هغې عمل وکړئ او له هغه څه څخه يې چې منع کړي ياست پرهيز وکړئ." الحشر، ۷

په دې ځای کې د (مآ) لفظ له عمومي صيغو څخه دی او وجوب د ټولو هغو اوامرو چې الله ﷻ ورباندې امر کړی او پرهيز له ټولو هغو منکراتو څخه چې هغه ﷻ له هغو څخه منع کړې، ورڅخه مراد دي.

الله ﷻ فرمايي:

وَأَنِ ٱحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَٱحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنۢ بَعْضِ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ إِلَيْكَ ...

"د دوی په منځ کې په هغه څه باندې چې الله نازل کړي دي حکم وکړه او د هغوی د غوښتنو پيروي مه کوه او پام کړه، چې داسې نه شي تا ته فريب درکړي او له تا څخه د هغه څه د تغير او بدلون غوښتنه وکړي، چې خدای نازل کړي دي." المائده، ۴۹

دا د الله ﷻ د هغه رسول ﷺ او مسلمانانو ته داسې يو امر دی، چې په ټولو ما انزل الله باندې حکم کول يې واجب کړي دي، ځکه چې د (ما) لفظ يو عمومي لفظ دی او ټول هغه احکام چې الله ﷻ نازل کړي دي په کې شامليږي، همدارنګه د الله ﷻ هغه قول چې وايي:

... وَمَن لَّمۡ يَحۡكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡكَٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾

"هر هغه څوک چې په هغو احکامو باندې چې الله نازل کړي دي حکم ونکړي، هغه له کافرانو څخه دی." المائده، ۴۴

يعنې هرهغه څوک چې په هغه ټولو اوامرو چې الله ﷻ نازل کړي دي حکم ونه کړي له کافرانو څخه دی، ځکه چې د (ما) لفظ يو عمومي لفظ دی او ټولو هغو احکامو ته چې الله ﷻ نازل کړي دي شامليږي.

له ذکر شوو آيتونو څخه څرګنديږي چې حکم کول په ټولو هغو اوامرو چې الله ﷻ نازل کړي دي واجب دي او د دې امر منل نن ورځ په ټولو اسلامي هېوادونو کې شتون نه لري، نو د دې لپاره چې اسلام بيا په ژوند، دولت او ټولنه کې پلی شي، د امت ترټولو مهمه او برخليک ټاکونکې قضيه ده.

اما د احکامو هغه پلې کېدنه چې اسلام مسلمانانو ته ورباندې امر کړی دی، دا قضيه يې د امت د مرګ او ژوند د اجرا مسئله بللې ده. په دې اړه مسلم له عوف ابن مالک څخه يو حديث شريف روايت کړی، چې رسول الله ﷺ وويل:

(ستكون أمراء فتعرفون و تنكرون فمن كره برئ و من أنكر سلم و لكن من رضى و تابع، قالو: أفلا نقاتلهم؟ قال: لا، ما صلوا)

"په نژدې راتلونکي کې به داسې اميران وي، چې هغوی به معروف او منکر اعمال ترسره کوي، نو هر هغه چا چې امر يې په معروف وکړ برائت يې حاصل کړ او هر چا چې له منکر څخه په ډډه کولو امر وکړ، سالم پاتې شو. مګر هر هغه څوک چې له

هغوی څخه راضي شو او یا یې پیروي وکړه. دوی وویل: آیا له هغوی سره جګړه ونه کړو؟ ورته ویې ویل: نه، ترهغه چې لمونځونه ادا کوي."

په بخاري شریف کې له عباده ابن صامت څخه روایت شوی دی، چې ویلي یې دي:

(دعانا النبي ﷺ فبايعناه، فقال فيما أخذ علينا أن بايعنا على السمع والطاعة في منشطنا ومكرهنا وعسرنا ويسرنا، وأثرة علينا، وأن لا ننازع الأمر أهله إلا أن تروا كفرا بواحا عندكم من الله فيه برهان)

"پیغمبر ﷺ موږ را وغوښتلو او له هغه سره مو بیعت وکړ او د هغه تعهداتو له جملې څخه چې له موږ سره یې کړي وو، یو دا ؤ چې اوریدل او اطاعت کول د خوښۍ او نا خوښۍ، سختۍ او آسانۍ او حتی په هغه صورت کې چې نورو ته به مو پر موږ باندې ښه والی ورکاوه، له هغو سره مو بیعت وکړ او همدارنګه په دې باندې چې له حاکمانو سره په جنګ او منازعه نه کوو، مګر په هغه صورت کې چې ښکاره او بواح کفر له هغوی څخه ووینئ، ترڅو له تاسې سره د دوی په اړه د الله ﷻ په وړاندې قاطع دلیل وجود ولري."

د طبراني په روایت کې د (كفراً صراحاً) لفظ راغلی دی او د لمانځه قایم ساتل د عوف ابن مالک په حدیث شریف کې د دین د قایم ساتلو په معنا دی او هغه اطلاق د جز دی پر کل باندې، چې په اسلامي احکامو باندې د حکم کولو یوه کنایه ده او د کفر بواح عبارت چې د عباده ابن صامت په حدیث شریف کې راغلی د ښکاره کفر په معنا دی، چې د حاکم په افعالو کې ولیدل شي، یعنې هغه د کفر په احکامو حکم کول دي.

د دواړو حدیثونو مفهوم دا دی، چې کله چېرې واکمنان اسلامي احکام عملي نه کړي د هغوی په مقابل کې باید په توره مقابله وشي او که یې د کفر په احکامو امر وکړ نو له هغوی سره به جنګ کوو او که له واکمنانو څخه کفر بواح ښکاره شو له

هغوی سره به جنګ او منازعه کوو او په توره قيام کول، له هغو سره جنګ کول دي تر څو هغه له واکمنۍ څخه و غورځيږي او د اسلام احکام بېرته عملي شي.

نو له پورتينو دلايلو څخه روښانه کيږي، چې حکم کول په اسلام واجب او په کفر باندې حکم کول منع شوي دي، او دا قضيه د مسلمانانو لپاره يوه مهمه او برخليک ټاکونکې قضيه ده، چې هغې ته بايد د مرګ او ژوند د مسئلې په توګه وکتل شي.

د غير سياسي کتلو پاڅون، د خلافت د قايمولو فريضه نشي ترسره کولای

د اسلامي ژوند د بيرته احيا کولو معنی داده، چې مسلمانان د اسلام ټول احکام عقايد، عبادات، اخلاق، معاملات، د حکومت، اقتصاد، اجتماع او تعليم نظامونه پلي، له نورو امتونو، ولسونو او دولتونو سره د بهرنيو اړيکو پر بنسټ بهرنی سياست ټينګ، اسلامي خاورې په دار اسلام او ټولنه په اسلامي ټولنه باندې واړوي.

د اسلامي ژوند بيرته راتګ د اسلامي خلافت له قايمولو او د مسلمانانو د خليفه له نصب پرته نشي راتلای، هغه خليفه چې مسلمانان د الله ﷻ په کتاب او د رسول الله ﷺ د سنتو په تطبيق ورسره په اوريدلو او طاعت باندې بيعت کوي.

د اسلامي ژوند د بيا رامنځ ته کولو لپاره کار هلته مثمر کيدای شي چې په ډله ييز ډول ورته کار وشي او روا نه ده چې دا عمل فردي ترسره شي، ځکه په فردي عمل سره موخه نشي ترلاسه کېدای، ځکه د فرد که هرڅومره عقل او فکر لوړ شي بيا هم نشي کولای دا موخه ترلاسه کړي، بلکې خامخا بايد له يوه جماعت او ډلې سره کار وکړي، له همدې امله اړينه ده چې د خلافت د قايمولو او په ما أنزل الله باندې د حکومت د اعادې لپاره بايد ډله ييز کار ترسره شي، هغه د کتلې، حزب او يا هم د يوه جماعت په څېر.

او واجب دی چې دا عمل بايد سياسي وي، روا نه ده چې غير سياسي وي، ځکه د خلافت قايمول او د خليفه رامنځ ته کول سياسي عمل دی، همداراز په ما أنزل الله باندې حکومت کول هم سياسي کار دی او دا له سياسي عمل پرته په بل ډول نشي رامنځ ته کېدای.

هغه کتلې چې د غير سياسي کارونو لپاره رامنځ ته شوې دي د مسلمانانو له مهمې بنستيزې او برخليک ټاکونکې قضيې سره هېڅ تړاو نه لري، او پر مسلمانانو باندې د هغه واجبي موخې ترلاسه کول د دوی د کار په واسطه هېڅ امکان نه لري،

کومه چې د خلافت قايمول او په ما أنزل الله باندې د حکومت کولو اعاده ده. هغه لکه لاندې کتلې:

الف ــ هغه سازمانونه چې د خيريه کارونو لپاره رامنځ ته شوي دي:

هغه کتلې چې د خيريه کارونو لکه د روغتونونو او مدرسو جوړول، له فقيرانو، يتيمانو او محتاجو خلکو سره مرسته کول، سره له دې چې اسلام، مسلمانان دا رنګ کارنو ته تشويقوي، مګر دغه کارونه د مسلمانانو د مهمې بنستيزې او برخليک ټاکونکې قضيې سره هېڅ اړيکه نه لري او له دې څخه هېڅ وخت هغه هدف چې په مسلمانانو باندې د هغې لپاره کار کول او فعاليت واجب دی، نشي ترلاسه کېدای. نو د دغو کتلو د فعاليت محدوديت د داسې اعمالو په ترسره کولو سره، د هغوی د هغه کار او فعاليت مانع کيږي، چې هغه واجب دی او هغه په ما أنزل الله باندې د حکومت کولو بيا اعاده ده.

سره له دې په دايمي ډول د کتلې پاځون د خيريه کارنو لپاره په دايمي ډول د چارو رعايت بلل کيږي او په دايمي توګه د چارو سرپرستي د دولت له واجبي دندو څخه شمېرل کيږي، نه د افرادو او جماعتونو له وجيبو څخه.

اما په غير دايمي توګه د خيريه کارونو سرته رسول په دايمي توګه د چارو په رعايت او تنظيم کې نه حسابيږي او د هغې سرته رسول يو مشروع کار دی او شريعت هم د هغه په کولو خلک تشويقوي، مګر بيا هم د مسلمانانو له مهمې او بنستيزې برخليک ټاکونکې قضيې سره هېڅ اړيکه نه لري.

ب ــ هغه کتلې چې خلک عباداتو او د سنتو پيروۍ ته رابولي:

عباداتو او په سنتو باندې د پابندۍ لپاره بلنه او دعوت يوښه کار دی او اسلام هم په هغه باندې امرکړی دی او هغه د اسلام يوه هغه برخه ده، چې الله ﷻ په مسلمانانو واجب ګرځولې ده، ځکه چې ويلي يې دي

وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٌ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ ...

"ستاسې په منځ کې باید داسې یو ټولی وي، چې خلک نیکۍ ته راوبولي." **آل عمران، ۱۰۴**

عبادت او د رسول الله ﷺ سنتو ته بلنه او دعوت د اسلام یوه برخه ده او دعوت او بلنه ټول اسلام ته او د اسلام ټولو برخو ته واجب ده، چې هغه عبارت دي له عقایدو، عباداتو، اخلاقو، معاملاتو، حکومتي نظامونو، اقتصاد، ټولنه، تعلیم، بهرنی سیاست او نور شرعي احکام او یوازې عباداتو او د رسول الله ﷺ سنتو ته بلنه، د مسلمانانو له مهمې بنسټیزې او برخلیک ټاکونکې قضیې سره هېڅ اړیکه نه لري او دا امکان نلري چې د دې لارې هغه هدف لاس ته راوړو، کوم چې د هغه لپاره کار په مسلمانانو واجب دی.

په دې کارونو او یا دې ته ورته کارونو باندې لګیا کېدل، جماعت له هغه کارونو څخه کوم چې د مسلمانانو پاځون د هغو لپاره واجب دی منصرف کوي او هغه کارونه د کفري احکامو لرې کول او پرځای یې په ټولنه، دولت او ژوندانه کې د اسلامي احکامو تطبیقول دي.

ج ــ هغه ټولنې چې د اسلامي کتابونو د تالیف، اسلامي ثقافت او فرهنګ د پراختیا او وعظ او ارشاد په موخه رامنځ ته شوې دي:

د اسلامي کتابونو تالیف، د اسلامي ثقافت پراختیا او نشر او وعظ او ارشاد د ډېرو لویو او ارزښتناکو کارونو له جملې څخه دي، مګر دا د مسلمانانو د مهمې بنسټیزې او برخلیک ټاکونکې قضیې د حل لاره نه ده او نه د اسلامي خلافت د قایمولو او په ژوندانه، ټولنه او دولت کې د اسلام د تطبیق لاره ده.

نو په دې اساس که فکرونه د عمل ډګر ته په سیاسي ډول راونه وزي او د ژوند په صحنه کې په سیاسي توګه حمل نشي نو دا به د هغه ذهني معلوماتو او

اکاډيمکو افکارو په څېر پاتې شي، کوم چې د کتابونو په ګېډه او د خلکو په ذهنونو کې پاتې دي. اسلامي کتابخانه د اسلامي ثقافت له زرګونو ګټورو او ارزښتناکو کتابونو څخه ډکه ده، مګر هغه ټول په خپل ځای کې جامد او باقي پاتې دي. نو تر هغې چې دغه فکرونه د عمل ډګر ته راونه وزي او په سياسي توګه د ژوند په صحنه کې حمل نشي، لکه څنګه چې دي په خپل ځای به همداسې جامد او باقي پاتې وي.

د اسلام او د هغه د ثقافت په تدريس کې هغه متخصص پوهنتونونه أزهر، زيتونه، نجف او داسې نور دي، په دې ټولو پوهنتونونو کې اسلامي ثقافت په نظري او اکاډميکه توګه تدريس کيږي، نه په عملي توګه او د تطبيق په موخه هر کال له هغوی څخه په زرګونو علما فارغيږي، مګر هغوی ټول پرته له حرکت کوونکو کتابونو څخه بل څه نه دي، ځکه هغوی اسلام په نظري توګه ويلی او زده کړی دی، د هغه د عملي کولو په موخه يې نه دی لوستلی، ترڅو هغه په ژوندانه، ټولنه او دولت کې حمل او تطبيق کړي.

نو دا هم نا آشنا خبره نه ده، چې هغوی موږ وګورو چې شرعي احکام او اسلامي معيارونه د حلال او حرام له مخې د خپل نړۍ ليد بنسټ د خپلو اعمالو مقياسونه او په پيښو او حوادثو باندې د حکم د صادرولو اساس نه ګرځوي.

دې کتلو ته ورته هغه کتلې چې تأليف ... اعمال سرته رسوي، د حکم له پلوه، هغه کتلې دي چې خپل عمل يې نبوي احاديثو او په هغو باندې تخريج ته منحصر کړی، سره له دې چې دا يو ارزښتناک او غوره عمل دی مګر د خلافت د قايمولو په لاره کې چې د مسلمانانو تر ټولو مهمه او بنسټيزه مسئله ده، کومه هڅه نه شمېرل کيږي.

د ـــ هغه ټولي او سازمانونه چې د أمربالمعروف اونهی عن المنکر لپاره رامنځ ته کيږي:

امر بالمعروف او نهی عن المنکر یو له هغو کارونو څخه دی چې الله ﷻ په مسلمانانو باندې واجب کړی دی، لکه چې فرمایلي يې دي:

وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ ...

"باید ستاسو په منځ کې داسې یوه ډله خلک وي، چې هغوی دعوت وکړي خیر ته او په معروفو کارونو امر وکړي او له منکرو کارونو څخه خلک منع کړي." آل عمران، ۱۰۴

امر بالمعروف او نهی عن المنکر په مسلمانانو باندې په هر وخت کې فرض ګرځول شوي دي، هغه که خلافت وي اوکه نه وي یا که اسلامي احکام په حکومت او جامعه کې نافذ وي او که نه وي. بې له شکه امر بالمعروف او له منکر څخه منع د حضرت محمد ﷺ په وخت کې موجود ؤ او د ده د راشدینو خلفاؤ او د هغو د ځای ناستو په وخت کې هم جاري ؤ او له هغوی وروسته هم موجود ؤ او د زمانې تر پایه پر مسلمانانو فرض پاتې دی.

مګر امر په نېکۍ او منع له منکر څخه د خلافت د رامنځ ته کولو لار نه ده او نه هم د هغه په واسطه موږ کولای شو چې اسلام په ژوندانه، ټولنه او دولت کې تطبیق کړو. سره له دې چې د اسلامي ژوند د بیا رامنځ ته کولو په لاره کې د هڅو یوه برخه جوړوي، ځکه د هغو په واسطه له حکامو سره محاسبه کیږي، نېکو کارونو ته رابلل کیږي او له منکرو کارونو څخه منع کیږي. مګر هغه کار او فعالیت چې د اسلامي ژوند د را منځ ته کېدو لپاره ترسره کیږي، د أمر بالمعروف او نهی عن المنکر له کار او فعالیت څخه بېل دی.

په دې ځای کې اړینه ده چې پام دغه ټکي ته راواړؤ، د امر بالمعروف او نهی عن المنکر او د یو منکر کار د له منځه وړلو ترمنځ فرق شتون لري، د امربالمعروف

او نهی عن المنکر کارونه تنها په ویلو خلاصه کیږي، اما د یو منکر د له منځه وړلو کار د ویلو په برخه کې نه خلاصه کیږي، بلکې دولت ته اړتیا پیدا کوي چې د شرعې احکام پلي کړي، نو په امر بالمعروف او نهی عن المنکر باندې محدود عمل کول پرته د هغه دولت له ایجاد څخه کوم چې منکر له منځه وړي، د مسلمانانو د مهمې بنستیزې او برخلیک ټاکونکې قضیې لپاره د حل لاره نه ده. او آن د لاس او مادي قوت استعمالولو ته رسیږي او دلیل یې هم د پیغمبر ﷺ دا قول دی، چې مسلم له ابوسعید Γ څخه روایت کړی دی:

(من رأى منکم منکرا فلیغیره بیده فان لم یستطع فبلسانه فان لم یستطع فبقلبه وذالك اضعف الایمان)

"هر چا چې له تاسې څخه یو ناوړه او بد کار ولید باید هغه په خپل لاس سره منع کړی، که یې دا ونه شوکړای نو په ژبه سره دې یې منع کړي او که د دې توان یې هم نه درلود، نو په زړه کې یې باید بد وبولي او دغه د ایمان تر ټولو ضعیفه مرحله ده."

د لاس کارول د یو منکر کار د له منځه وړلو لپاره، د هغه سړي په توان دلالت کوي او د حدیث منطوق په دې باندې دلالت کوي چې په هغه صورت کې باید په لاس سره منع شي، چې له هغې نه په لویه فتنه بدل نه شي لکه د قتل فتنه او د منکراتو له منځه وړل، د خلکو له طرفه دا هغه مساله ده چې د خلافت د رامنځ ته کولو او د اسلام حاکم کېدل په ټولنه، ژوندانه او دولت کې له دې سره هېڅ تړاو نه لري.

دا د ډېر اهمیت خبره وه، چې یاده شوه، ځکه امر بالمعروف او نهی عن المنکر ترهغه نه صحیح کیږي، چې پرته له حاکم څخه یوازې له محکوم سره ترسره شي، بلکې د حاکم په وړاندې ترټولو واجبه ده، نو د حاکم محاسبه په اسلام کې ډېر مهم امر دی، رسول ﷺ په دې اړه ویلي دي:

(إنه ستكونُ أُمراء تَعرِفون و تنكرون، فمن أنكر فقد برئ، و من كَرِهَ فقد سلم، و لكن من رضي و تابع)

"بې له شکه ژر ده چې داسې اميران به وي چې د هغوی ځينې اعمال به يې معروف او ځينې به يې منکر وي، نو هر چا چې نهی عن المنکر وکړ خلاصون يې ومونډ او چا چې بد وګڼل سلامت پاتې شو، مګر هغه څوک چې راضي شو او متابعت يې وکړ"
مسند أحمد.

نو هغه نه سلامت پاتې شو او نه يې هم خلاصون وموند. يعنې چا چې منکر کار بد وګاڼه، نو تغير دې په کې راوړي، چا چې د بدلون قدرت نه درلود، نو په زړه کې يې دې بد وګڼي، هغه سلامت پاتې شو او څوک چې د هغوی په کړنو باندې راضي شول او په عمل کې يې د هغوی پيروي يې وکړه، نه يې برائت حاصل کړ او نه سالم پاتې شو. رسول ﷺ ويلي دي:

(سيدُ الشهداءِ حمزة بنِ عبد المطلب و رجل قام إلى إمام جائرٍ فأمرهَ و نَهاهَ فقَتَله)

"حمزه د عبدالمطلب زوی او هغه کس د شهيدانو سردار دی چې د يوه ظالم پاچا په وړاندې پاځي او له هغه سره امر او نهی وکړي، خو ظالم پاچا هغه وژني." الحاکم في المستدرک

او ويلي يې دي:

(اْفضل الجهاد کلمة حق عند سلطان جائر)

"تر ټولوغوره جهاد د حق خبره ده، چې د ظالم پاچا پر وړاندې وويل شي." المعجم الکبير/ مسند أحمد.

لکه څنګه چې شريعت د دار الاسلام له حاکم سره چې بواح کفر ورڅخه څرګند شي په قولي محاسبې باندې اکتفا نه کوي، يعنې کله چې د کفر په احکامو باندې حکومت وکړي او يا په اسلامي خاوره کې د کفر د طغيان په وړاندې سکوت وکړي، يا خليفه د زنا، سرقت، شرابو او يا بل معلوم او اړين شرعي حکم لغوه کړي،

په دې حالت محاسبه ورسره په توره کيږي، نو جګړه ورسره واجب ده، په وړاندې يې د وسلې را اخيستلو اعلان اړين دی او په حکم کې بايد ورسره منازعه وشي، ځکه چې هغه په حکومت کې د کفر احکامو ته ورګرځېدلی او بايد بېرته ورځخه راوګرځي، که د کفر له احکامو څخه را ونه ګرځېد، د وسلې را اخيستلو اعلان او له هغه سره جګړه کيږي، ترڅو له حکومت څخه ليرې شي او شرعي احکام بېرته تطبيق او تنفيذ شي. نو د اُم سلمة په حديث شريف کې راغلي:

(.. قالو: يا رسول الله، أفلا نقاتلهم؟ قال: لا، ما صلوا)

"..اې د الله رسوله! آيا ورسره جګړه ونه کړو؟ ويې ويل: نه، ترهغې چې لمونځونه کوي."

په بل روايت کې راځي:

(..ألا نقاتلهم؟ قال: لا، ما صلوا)

"..آيا ورسره جګړه ونه کړو؟ ويې ويل: نه، ترهغې چې لمونځونه کوي."

د عوف بن مالک په حديث کې راغلي دي:

(..قيل: يا رسول الله، أفلا ننابذهم بالسيف؟ فقال: لا، ما أقاموا فيکم الصلوة)

"پوښتنه وشوه: اې د الله رسوله! آيا د تورې په واسطه يې مخه ونه نيسو؟ نو ويې ويل: نه، تر هغه چې ستاسو ترمنځ لمونځونه دروي."

او د لمانځه اقامه د اسلام د ټولو احکامو د اقامې معنی لري. ځکه چې د جز له اطلاق څخه کُل مراد دی. د عبادة بن الصامت په حديث شريف کې راغلي:

(و أن لا ننازع الأمر أهله إلا أن تروا کفراً بواحاً عندکم من الله فيه برهان)

"... له چارواکو سره به په چارو کې منازعه نه کوو، ترهغه چې ورځخه بواح (څرګند) کفر ونه وينئ، ترڅو د هغوی په اړه د الله په وړاندې ښکاره دليل ولرئ."

په طبراني کې (كفراً صراحاً) *"څرګند کفر"* راغلی دی او د أحمد په روايت کې (..ما لم يأمروك بإثم بواحا) *"ترهغې چې په څرګنده ګناه باندې يې درته امر نه دی کړی."* راغلي دي. دا ټول احاديث د حاکم په وړاندې د وسلې اعلان او له هغه سره د جګړې په اړه دي کله چې بواح کفر ورڅخه څرګند شي، کوم چې زموږ سره د الله ﷻ په وړاندې ښکاره دليل وي، يعنې کله چې د کفر په احکامو حکومت وکړي.

دا هغه وخت دی چې دار دارالاسلام وي او اسلامي احکام نافذ وي، بيا له حاکم څخه په بواح کفر باندې حکم کول ظاهر شي، څکه د عبادة بن الصامت حديث شريف وايي: (... إلا أن تروا كفراً بواحاً) *"مګر چې ورڅخه بواح کفر ووينئ."* او د طبراني په روايت کې وايي: (... إلا أن تروا كفراً صراحاً) *"مګر کله چې ورڅخه صراح کفر ووينئ."* يعنې اسلام مطبق او نافذ وي، بيا حاکم په صراح او بواح کفر باندې حکومت وکړي.

اما کله چې دار دار الاسلام نه وي، اسلامي احکام نافذ نه وي، نو د حاکم ليرې کول، کوم چې اوس حکومت کوي د نصرت له لارې تر سره کيږي، څکه رسول ﷺ د اسلامي دولت د قايمولو او د اسلامي احکامو د تطبيق لپاره همدا لاره کارولې وه.

هـــ . هغه ټولي او جماعتونه چې نېکو اخلاقو او د ټولنې اصلاح ته د خلکو د دعوت پر بنسټ جوړ شوي دي:

نېکو اخلاقو ته بلنه له هغو ښو کارونو څخه شمېرل کيږي چې الله ﷻ په هغه باندې مسلمانانو ته امر کړی دی، سره د دې چې نېکو اخلاقو ته بلنه د اسلامي احکامو يوې برخې ته بلنه کول دي، په داسې حال کې چې بلنه بايد د اسلام ټولو

احکامو ته د عمل په موخه وي، ترڅو پوره اسلام او احکام يې په ژوندانه، دولت او ټولنه کې پلي شي.

نېکو اخلاقو ته په بلنه او دعوت، هغه بلنه ده چې په فرد پورې اړه لري او دا هغو عامو احکامو ته بلنه نه ده، کومه چې په جماعت پورې اړوند په ژوند، دولت او ټولنه کې د اسلام د ټولو برخو په عملي کولو پورې اړه ولري.

نېکو اخلاقو ته دعوت او بلنه هغه څه نه دي چې ټولنه اصلاح کړي او نه هغه څه دي چې په امت کې نهضت راولي، ځکه د ټولنې اصلاح د هغه فکرونو او احساساتو په اصلاح سره راتلای شي، کوم چې په ټولنه کې واکمن دي او هغه نظام اصلاح شي، کوم چې په ټولنه کې پلی کيږي، يعنې د عام حاکم عرف په اصلاح کولو سره ټولنه اصلاح کېدای شي، ځکه چې ټولنه له خلکو، احساساتو او نظامونو څخه جوړه شوې ده او د ټولنې اصلاح د هغه د جوړوونکو عناصرو په اصلاح سره ترسره کېدای شي، يعنې د هغه د خلکو په اصلاح، د هغوی د فکرونو او احساساتو په اصلاح او د هغه د نظام په اصلاح کولو سره چې هلته عملي کيږي.

لکه څنګه چې نېکو اخلاقو ته دعوت کول امت نشي را پاڅولای، ځکه هغه څه چې نهضت ورڅخه منځ ته راځي، هغه فکري ارتفاع ده.

امريکا او اروپا ته په کتنې سره، وينو چې هغوی د نهضت اوترقۍ درلودونکي دي، سره له دې چې د هغوی نهضت صحيح نه دی، ځکه صحيح نهضت د خلکو فکري ارتفاع پر روحي اساس وي او اروپا او امريکا لکه چې په ظاهره د نهضت درلودونکي دي، مګر له اخلاقي پلوه ډېر ټيټ دي، هغه يوازې تش اخلاقي ارزښتونه دي او د دوی ټولنه هماغه د حيواناتو او چارپايانو د ټولنې په څېر ژوند کوي.

نېکو اخلاقو ته دعوت او بلنه د مسلمانانو مهمې بنسټيزې او برخليک ټاکونکي قضيې ته دعوت او بلنه نه ده او نه هم هغه هدف ته درسېدو لاره ده، چې

الله ﷻ په مسلمانانو باندې د هغه لپاره کار واجب ګرځولی، ترڅو هغه موخه ترلاسه شي، هغه د خلافت بیا رامنځ ته کول او د اسلام پلي کول دي په ژوندانه، دولت او ټولنه کې او د هغه رسول د یوه نړیوال رسالت په توګه ټولې نړۍ ته د دعوت او جهاد په واسطه دي.

سره له دې غوره اخلاقو ته بلنه خیر ته د دعوت یوه برخه ده، کومه چې مسلمانانو ته الله ﷻ ورباندې امرکړی دی، مګر لکه څنګه مو چې وویل د اسلامي احکامو یوې برخې ته بلنه ده او تر هغې چې د ټولو اسلامي احکامو د تطبیق لپاره بلنه نه وي، د اسلامي امت مهمه بنسټیزه او برخلیک ټاکونکې قضیه نه ورباندې حل کیږي.

له دغو ټولو څخه دا څرګندیږي چې د مسلمانانو لپاره د مهمې بنسټیزې او برخلیک ټاکونکې قضیې حل او د هغه موخې ترلاسه کول، کومه چې په مسلمانانو باندې د هغې لپاره کوښښ او هڅه کول واجب دي، هغه د خلافت بیا را منځ ته کول او د اسلامي احکامو په ژوند، دولت او ټولنه کې بیا تنفیذ او عملي کېدل دي او د اسلام رسول د یوه نړیوال رسالت په توګه، د دعوت او جهاد له لارې، دا ټول هغه څه دي، چې په مسلمانانو باندې دا واجبوي ترڅو تکتلات او سیاسي حزبونه رامنځ ته کړي. داسې حزبونه چې په اسلامي فکره باندې ولاړ وي، د خلافت د بیا رامنځ ته کېدو او په هغه څه چې الله ﷻ نازل کړي دي، د حکم کولو لپاره سیاسي کار او فعالیت وکړي.

له همدې امله کله چې دغه مهمه او بنسټیزه مسئله او هغه هدف چې په مسلمانانو باندې د هغې د لاس ته راوړلو لپاره عمل واجب دی، درک کړای شو، حزب التحریر رامنځ ته شو.

د اسلامي خلافت د قايمولو لپاره د حزب التحرير قيام

١. د حزب التحرير نشأت: بې له شکه په يوه ټولنه کې سخت ټکانونه په طبيعي ډول د هغوی د ژوندي پاتې کېدو روح د امت په منځ کې په حرکت راولي کوم چې ورڅخه يو ګډ او ټوليز احساس د امت د خلکو په منځ کې را منځ ته کوي، چې د دغه ټکانونو د سببونو او مسبباتو لپاره د فکري بحث فضا ايجادوي، ترڅو د هغه لپاره د حل لاره پيدا کړي.

په دغه فکري عمليه کې د امت ماضي، حال او مستقبل، د هغه امت د قومونو او ملتونو تاريخ، د هغوی د پاڅون او نهضت وسايل شامليږي او د مقايسه کولو، تحقيق کولو او څېړلو وروسته عقل د هغه لپاره د حل لار پيدا کوي.

د مسلمانانو په باره کې ويلای شو، چې مسلمانان د دغې پېړۍ په اوږدو کې له تر ټولو سختو ټکانونو سره مخ شول او د دوی سلطې او واکمنۍ ته درانه تاوانونه واوښتل، د دوی خاورې يې ټوټې ټوټې کړلې، د هغوی اوسېدونکي يې تيت پرک کړل، اسلامي دولت (خلافت) يې له منځه يوور، روح يې ووته، اسلام په ژوند، دولت او ټولنه کې له تطبيق څخه ليرې شو او په پايله کې د مسلمانانو دولت يا امپراطوري يې په څو برخو ووېشله، لومړی د کافرانو تر مستقيم حاکميت لاندې راغلل او وروسته بيا د هغه د مزدورانو، چې د مسلمانانو زامن ؤ، د هغوی تر حاکميت لاندې راوستل شول او په نتيجه کې د کفر احکام په ټولو اسلامي هېوادونو کې پلي او تطبيق شول.

له دې ټکان څخه وروسته يو بل لوی ټکان او زلزله راغله، چې د هغې په درشل کې کافرو دولتونو او د هغوی مزدورانو د عربي هېوادوونو له حاکمانو سره دسيسه جوړه کړه او د فلسطين په خاوره کې يې د اسرائيلو دولت تاسيس کړ.

دغه دوو ټکانونو د مسلمانانو په روحیه ډېر اغیز وکړ، چې له هغې وروسته هر څوک د دې په هڅه کې شول چې خپل ځان ته نجات ورکړي. په همدې توګه له دغه حالت څخه د خلاصون لپاره ځو اسلامي او غیر اسلامي حرکتونه را منځ ته شول، مګر ویې نه کړای شول چې مسلمانان د دې دوو ټکانونو له ضرر څخه وساتي.

وروسته له دوهم ټکان څخه حزب التحریر رامنځ ته شو، چې هغه مهال یو شمېر مسلمانان د هغوی له بد حالت څخه متاثر شول، راپاڅېدل او د اسلامي امت وضعیت یې اوس او په تېر کې، چې څه وربانديې تېر ؤ او څه اوس وربانديې تیریږي، د هغوی د ټولنو وضعیت، د دغه هرڅه اسباب، په اسلامي نړۍ او نورو هېوادونو کې او د امت اړیکې له حکمرانانو سره او د حکمرانانو اړیکې له امت او نظامونو سره او هغه قوانین چې په امت باندې تطبیق کېدل تر بحث او غور لاندې ونیول، لکه څرنګه یې چې هغه فکرونه او احساسات کوم چې په مسلمانانو او د هغوی په ټولنو باندې واکمن ؤ، تر غور لاندې ونیول.

وروسته له څېړنې او دقیق غور څخه، کله یې چې واقعیت پیدا کړ، هغه یې اسلامي احکامو ته وړاندې کړ او بیا یې هغه حرکتونه وڅېړل چې د مسلمانانو د خلاصون لپاره پیل شوي وو، هغه که د اسلام پر بنسټ او یا هم پر غیر اسلامي بنسټ باندې رامنځ ته شوي ؤ.

له دغه ټولې لویې څېړنې څخه ټاکلې، واضح او بلورینې فکرې ته ورسېدل او پر بنسټ یې حزب التحریر رامنځ ته کړ.

حزب التحریر له دې تحقیق او غور وروسته دې پایلې ته ورسېد، چې د مسلمانانو لپاره مهمه بنسټیزه او برخلیک ټاکونکې موضوع هماغه د اسلامي خلافت بیا جوړول او د اسلام تطبیقول په ټولنه، ژوند او دولت کې او اسلام د یوه نړیوال رسالت په حیث د جهاد او دعوت له لارې د نړۍ هرګوټ ته رسول دي.

نو په دې اساس حزب التحرير خپله موخه د اسلامي ژوند په بيا رامنځ ته کولو او اسلامي دعوت په رسولو کې محدوده کړه او د دې موخې د ترلاسه کولو لپاره يې په امت کې په کار او فعاليت پيل وکړ.

کله چې حزب التحرير له خپلو څېړنو وروسته د مسلمانانو مهمه او بنسټيزه برخليک ټاکونکې قضيه تشخيص کړه، وروسته يې خپله هغه موخه چې د هغې د ترلاسه کولو لپاره کوښښ کوي هم وټاکله، چې په ترڅ کې يې هغه طريقې ته لاره وموندله کومه چې د دغه موخې د لاسته راوړلو لپاره د هغې پيروي واجب ده، چې هغه د رسول الله ﷺ هغه طريقه ده، کومه چې هغه له خپل بعثت څخه وروسته په مدينه منوره کې د اسلامي دولت تر قايمولو پورې طی کړې ده.

حزب التحرير يو سياسي حزب دی، چې مبدأ يې اسلام، سياست يې عمل، له امت سره، د امت ترمنځ فعاليت کوي، ترڅو ژوند، دولت او ټولنې ته د اسلام بېرته راتګ مهمه بنسټيزه او برخليک ټاکونکې قضيه وګرځوي، هغه د اسلامي خلافت او په هغه څه چې الله ﷻ نازل کړي دي، د هغو لوري ته رهبري کړي.

حزب التحرير يو سياسي جوړښت دی، په اسلامي فکره ولاړ دی او کومه روحي کهنوتي، علمي تعليمي او د خيريه اعمالو کتله نه ده. هغه اسلامي فکره چې حزب په هغه باندې ولاړ دی، د هغه په ټولو افرادو کې مجسمه کېږي، کومه چې امت د هغې لور ته رابولي، ترڅو په هغې عمل وکړي او له حزب سره يوځای يې په غاړه واخلي او په ژوندانه دولت او ټولنه کې يې تطبيق کړي او همدغه فکره د حزب روح جوړوي، هغه د حزب هسته او د ژوند راز دی او همدغه فکره يوازينۍ اړيکه ده، چې د حزب د افرادو تر منځ اړيکي ټينګولای شي.

د حزب التحرير موخه د اسلامي دعوت په مخ بيول دي، ترڅو په اسلامي خاورو کې د دغه ننۍ فاسدې ټولنې واقعيت بدل او په اسلامي ټولنه يې واړوي، او دا په اسلامي افکارو باندې د شته غير اسلامي افکارو بدلول دي ، ترڅو له خلکو سره د عام فکر

او نظر او راسخو مفاهيمو په توګه جوړ او هغوی د نومووړو افکارو له غوښتنې سره سم د هغو تطبيق ته وهڅوي، همداراز د شته غير اسلامي احساساتو بدلون په اسلامي احساساتو باندې، کوم چې دوی په هغه څه رضا کيږي، په کومو چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ راضي کيږي او په هغه څه سره په قهر او غضب کيږي په کومو چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ راضي کيږي، همدارنګه د اسلام د احکامو او معالجاتو سره سم د هغه غير اسلامي اړيکو بدلون کوم چې نن د دغه اسلامي خاورو د اوسېدونکو ترمنځ شتون لري.

دا هغه اعمال دي چې حزب يې د سياسي اعمالو په توګه سرته رسوي، يعنې حزب د دغه شرعي احکامو او معالجاتو په واسطه د خلکو د چارو سرپرستي کوي؛ ځکه سياست د اسلامي احکامو او معالجاتو په واسطه د خلکو د چارو سنبالول دي.

د دغه سياسي اعمالو څخه کوم چې حزب يې سرته رسوي تر ټولو ښکاره عمل؛ په اسلامي ثقافت باندې د امت تثقيف کول دي، ترڅو له اسلام سره ويلې شي او له فاسدو افکارو، غلطو مفاهيمو او د کفر له افکارو او نظرياتو څخه پاک کړل شي.

لکه څنګه چې په دغه سياسي اعمالو کې کوم چې حزب يې سرته رسوي، ښکاره برخه فکري منازعه ده، چې د کفر له افکارو او نظامونو سره ترسره کيږي، همداراز د غلطو افکارو، فاسدو عقايدو، غلطو مفاهيمو د فساد، غلطۍ په څرګندولو او د هغې اړوند اسلامي احکامو په بيانولو سره ترسره کيږي.

همداراز د حزب له نورو څرګندو سياسي اعمالو څخه يو سياسي مبارزه ده، کومه چې د هغو کفري دولتونو په وړاندې ترسره کيږي، چې په اسلامي خاورو باندې اغيز او نفوذ لري، ترڅو اسلامي امت د هغو له تسلط او نفوذ څخه خلاص او د هغوی فکري، ثقافتي، سياسي او نظامي ريښې او نظامونه له ټولو اسلامي خاورو څخه راوباسي.

همداراز د اسلامي نړۍ له چارواکو، په ځانګړې توګه د عربي نړۍ له چارواکو سره مبارزه ده، ترڅو له امت سره د هغوی خیانتونه او ظلم بربنډ، له هغوی سره محاسبه او د هغوی بدلون، ځکه دوی په خپلو وجایبو کې د امت په وړاندې د هغوی د چارو په سرپرستۍ کې تقصیر کړی او دا مبارزه له اسلامي احکامو سره د هغوی د مخالفت او د کفر د احکامو د تطبیق له امله ترسره کیږي.

نو د حزب کړنې ټولې سیاسي دي، د هغه عمل د مدرسې په څېر تعلیمي نه دی، همداراز یې کړنې وعظ او ارشاد نه دی، بلکې عمل یې سیاسي دی، ترڅو اسلامي احکام، معالجات او افکار د عمل لپاره ټولنې ته وړاندې کړي او د دولت، ژوند او ټولنې په واقعیت کې یې پلي کړي.

نو حزب اسلام داسې حمل کوي، ترڅو پلی شي او اسلامي عقیده د دولت، دستور او ټولو نورو قوانینو اصل وګرځوي.

۲. د حزب التحریر موخه: د اسلامي ژوند څخه پیروي او د اسلامي دعوت لېږدول دي، یعنې د مسلمانانو د برخلیک ټاکونکې قضیې حل کول دي. د اسلامي ژوندانه بیا رامنځ ته کېدل یعنې د مسلمانانو راګرځېدل یوه اسلامي ژوند ته، ترڅو هغه د اسلام دار وي او د هغه ټولنه به یوه اسلامي ټولنه وي او په هغه باندې به اسلامي افکار او احساسات واکمن وي، اسلامي نظامونه او احکام به پکې تطبیق کیږي، په داسې شان سره چې د ژوند ټولې چارې به د شرعي احکامو په واسطه پر مخ وړل کیږي او په هغه کې به لیدلوری یوازې حلال او حرام وي، دا ټول به د اسلامي دولت ترسیوري لاندې سر ته رسیږي، یعنې اسلامي خلافت، کوم چې مسلمانان د هغه لپاره یو خلیفه په سمع او طاعت باندې ټاکي، ترڅو په دوی باندې د الله ﷻ د کتاب او د هغه د رسول ﷺ د سنتو له مخې حکومت وکړي او د اسلام رسالت نړۍ ته د دعوت او جهاد په واسطه ولیږدوي.

د حزب موخه په صحیح نهضت باندې د اسلامي امت راپاڅول دي، کوم چې د اسلامي عقیدې پر بنسټ د مستنیر فکر په رڼا کې رامنځ ته کیږي، حزب کوښښ کوي ترڅو امت خپل پخواني عزت او لویې ته ورستون کړي، په داسې شان سره چې د چارو واکې به له دولتونو، امتونو او ولسونو څخه اخیستل کیږي او پرځای به یې د نړۍ لومړی دولت راځي، لکه څنګه چې پخوا یې شتون درلود، چې د اسلامي احکامو پر بنسټ به سیاست او د چارو سرپرستي کوي. لکه څنګه چې موخه یې د اسلامي رسالت رسول نړۍ ته دي او د کفر د نظامونو، افکارو په وړاندې مبارزې ته د امت لارښونه ده، ، ترڅو اسلام په ځمکه کې خور شي.

۳. د حزب التحریر ثقافت: حزب التحریر یوازې په دې باندې بسنه ونه کړه، چې یوازې په اجمالي توګه په اسلامي فکره باندې راپاڅي، بلکې د امت د واقعیت او هغه څه چې ورته رسېدلي، د ټولنې واقعیت په اسلامي خاورو کې او د رسول ﷺ، راشدینو خلفاؤ او د هغوی د تابعینو د عصرونو واقعیت له څېړنې او مطالعې څخه وروسته، د هغه ﷺ سیرت، د هغه دعوت د لېږد کیفیت ته، له هغه وخته چې رسالت پیل او بیا اسلامي دولت په مدینه کې تاسیس شو، رجوع شوې، بیا د هغه سیرت په مدینه منوره کې څېړل شوی دی. همداراز د الله ﷻ کتاب، د هغه د رسول ﷺ سنتو او هغه څه چې د صحابه په اجماع او قیاس سره روښانه شوي مراجعه کړې ده او د صحابه ؤ، تابعینو او مجتهدو امامانو اقوالو ته په روښانه توګه کتنه شوې؛ وروسته له دغو ټولو پراوونو څخه حزب التحریر ځینې افکار، آراء او د فکرې اړوند تفصیلي اسلامي احکام د تنفیذ له طریقې سره یوځای تبني کړي، چې هغه افکار، آراء او اسلامي احکام دي، نه بل څه، په هغو کې هېڅ غیر اسلامي څه نشته، له هېڅ ډول غیر اسلامي مفاهیمو څخه اغیزمن نه دي، بلکې یوازې اسلامي دي، چې د اسلام له اصولو پرته په بل څه نه دي ولاړ او د دلیل د قوت پر بنسټ باندې د حزب د اجتهاد او فهم سره سم تبني شوي دي، نو دا صحیح شمېرل کیږي چې د غلطۍ احتمال هم لري.

همداراز حزب ټول هغه افکار، آراء او احکام تبني کړي چې د يوه حزب لپاره لازم دي، ځکه يو سياسي حزب ته لازم دي چې د فکرې او طريقې په تفصيل کې تبني وکړي، دا تبني بايد په هغه اندازه وي چې د اسلامي ژوند د بېرته پيلولو، د دعوت د لېږد، اسلامي خلافت د قايمولو، د خليفه د ټاکلو لپاره بسنه وکړي، تبني کړي، په داسې شان سره چې دا افکار، احکام او آراء بايد دا ورسوي چې اسلام د ژوند هغه مبداء ده چې عقيده او نظام لري، په دغه ژوند کې د انسان ټولې ستونزې معالجه کوي، په داسې شان سره چې له حزب څخه يو ټاکلی حزب جوړوي او دا افکار، آراء او احکام هغه اړيکي دي چې د افرادو ترمنځ يې تړاو رامنځ ته کوي، همدا به د حزب د کيان، افکارو وحدت او يووالی ساتي او حزب به امت په دغو افکارو، آراء او احکامو باندې راټولوي، ترڅو هغه صحيح وګڼي او امت يې هم د ځان لپاره افکار، آراء او احکام وبولي، چې په هغو به عمل کوي، له حزب سره يو ځای به يې لېږدوي ترڅو د ژوند، دولت او ټولنې په منځ کې يې ايجاد کړي.

دا هغه څه دي چې حزب پکې بريالی شوی دی، ترڅو افکار، آراء او احکام معروف کړي، چې هغه په اسلامي هېوادونو کې د حزب افکار دي، په ځانګړې توګه په عربي نړۍ او په عام ډول په ټوله نړۍ کې.

حزب د دغه تبني شوو احکامو، افکارو او آراؤ مجموعه په خپلو کتابونو او ډېرو خپرونو کې صادره کړې تر څو تر خلکو ورسېږي.

د بدلون لپاره د حزب التحرير منهج او طريقه: هغه ده چې حزب يې د خپل سير او تګ، د دعوت د لېږد د کيفيت او د اسلامي خلافت د قايمولو لپاره کاروي، ترڅو حکم په هغه څه چې الله ﷻ نازل کړي دي ترسره شي او اسلام د يوه رسالت په ډول ټولې نړۍ ته ورسوي:

په دې ټولو لاروچارو کې حزب د شرعي حکم او د رسول الله ﷺ له طریقې څخه پیروي وکړه، ترڅو د دې طریقې په واسطه دولت رامنځ ته کړي او د محمد ﷺ له طریقې څخه یې د احکامو په وضع کولو او د دعوت په مخ بیولو کې ګټه واخیسته.

ځکه چې الله ﷻ په شرعي احکامو عمل، په رسول الله ﷺ پسې اقتدا او په هغه څه عمل کول، کوم چې الله ﷻ نازل کړي دي، په مسلمانانو باندې واجب ګرځولي دي.

الله ﷻ فرمایلي دي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٞ لِّمَن كَانَ يَرۡجُواْ ٱللَّهَ وَٱلۡيَوۡمَ ٱلۡأٓخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرٗا ﴿٢١﴾

"د تاسې لپاره په رسول الله (پسې اقتدا کولو کې خیر او سعادت دی) او هغه غوره نمونه دی، د هغه چا لپاره چې د قیامت په ورځ د الله ثواب ته زیاته هیله ولري او د الله ذکر زیات وکړي." **الاحزاب، ۲۱**

او ویلي یې دي:

قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٣١﴾

"ووایه ای پیغمبره که الله دوست لري د هغه پیرو واوسی چې الله تاسې دوست ولري او ستاسو ګناهونه به وبښي او الله بښونکی او مهربان دی." **آل عمران، ۳۱**

او ویلي یې دي:

... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْۚ ...

"او هغه څه چې الله د خپل استازي په واسطه تاسې ته د هغو امر کوي هغه عملي کړئ او له هغه څه څخه مو چې منع کوي له هغه څخه ځان وساتئ" الحشر، ۷

او نور آیتونه هم شته چې هغه موږ ته په رسول الله ﷺ پسې د اقتدا کولو وجوب څرګندوي او د هغه څه وجوب ثابتوي چې رسول الله ﷺ ویلي او په هغو کې له ده څخه پیروي کول واجب دي.

سره له دې حزب دا درک کوي چې پیغمبر ﷺ به کافران دعوت کول، اما نن ورځ موږ مسلمانانو ته دعوت کوو، ترڅو هغوی په اسلامي حکمونو باندې پابند شي او له موږ سره د هغه څه په عملي کولو کې چې الله ﷻ نازل کړي دي مرسته وکړي. مګر موږ دا هم درک کوو چې په ډېر تاسف نن ورځ اسلامي هېوادونه د اسلام دار نه شمېرل کیږي او هغه ټولنه چې مسلمانان په هغې کې ژوند کوي غیر اسلامي ټولنه ده.

نو د حزب کړنې په دې باندې متمرکزې دي، چې اسلامي هېوادونه په اسلامي دار باندې بدل شي او د هغه ټولنه هم اسلامي شي، لکه چې رسول الله ﷺ د مکې او نورو سیمو د بدلون لپاره په اسلامي دار باندې او د جهالت د ټولنې د تبدیلولو لپاره په اسلامي ټولنه باندې فعالیت کولو.

نو ټولو پورتنیو مسائلو ته په پام سره حزب التحریر د خپلې تګلارې او د دعوت د څرنګوالي لپاره لاندې مادې ټاکلې دي:

۱. حزب د الله ﷻ دې قول ته د ځواب ویلو په موخه دعوت په غاړه اخلي، چې فرمايي:

وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

"باید ستاسو په منځ کې داسې یوه ډله وي چې هغه د خیر دین (اسلام) ته دعوت او په معروف باندې امر او له منکر څخه نهی وکړي." آل عمران، ۱۰۴

همدارنګه د هغه شرعي حکومت د نافذولو لپاره کار او هڅه کوي چې هغه په ژوند، دولت او ټولنه کې د اسلامي احکامو عملي کول، لېږد او پلي کول ترسره کړي، ځکه دا په مسلمانانو باندې واجب دي.

حزب د دعوت طریقه یوازې د واجبو د ادا کولو لپاره په غاړه نه ده اخیستې، بلکې د خلافت د رامنځ ته کولو او په هغه څه د حکم کولو لپاره چې الله ﷻ نازل کړي دي په دعوت لاس پورې کړی دی.

۲. حزب شرعي حکم د ټولو تصرفاتو او اعمالو لپاره بنسټ ګرځولی دی او هغه یې د یوې قاعدې په توګه د حکم د صادرولو لپاره چې په مبدأګانو، وقایعو او حوادثو باندې صادریږي منلی دی او د هغه پابند دی او حلال او حرام یې د ټولو اعمالو او تصرفاتو لپاره مقیاس او معیار ګڼلي دي او په دې باندې پوره ایمان لري چې سیادت به د اسلام وي نه د کومې بلې ایډیالوژۍ.

نو په دې اساس حزب جرائت، صراحت او سپین ویل د ځان لپاره ځانګړې لازمه بللې ده او د ټولو هغو په وړاندې چې د اسلام سره تناقض ولري، هغوی ته چلنج ورکوي او مقابله ورسره کوي او دا متناقض شیزونه که په مبدأګانو، دینونو، عقایدو، افکارو، مفاهیمو، نظامونو، عادتونو او تقالیدو کې وي، له هغو سره مبارزه کوي. سره له دې چې د هغوی د اهل له نارضایتۍ سره مخ شي او سره له دې چې د ده په وړاندې مبارزې ته را پاځي یعنې، حزب له هېچا سره له اسلام څخه نه تیریږي او معامله یې باید د اسلام سره موافقه وي.

هغه کسانو ته چې د غیر اسلامي دینونو، عقایدو، مبدأ ګانو، افکارو او دعوتونو پیروي کوي، داسې نه ویل کیږي چې په هماغه باندې پاتې شئ، بلکې ورڅخه غواړو، چې په هغه څه چې ایمان لرئ او د هغه پیروي کوئ، هغه ټول پریږدئ، ځکه هغه کفر او

ګمراهي ده او بايد تاسې اسلام ته رجوع وکړئ، ځکه يوازې هغه صحيح او سالم دين دی. نو په دې اساس حزب ټول اديان پرته له اسلام څخه د يهوديت، نصرانيت او ټولو غير اسلامي مبادي ګانو لکه کمونستي، اشتراکي او پانګوالی په شمول د کفر دينونه او مبدأګانې بولي. لکه څرنګه چې يهود او نصارا د کافرانو له ډلې څخه دي او هر هغه څوک چې په کمونستي، پانګوالی او اشتراکي مبدأګانو باندې ايمان راوړي، کافران دي.

حزب هغه دعوتونه چې د قوم پالنې، وطن پالنې، سمت پالنې، نژاد پالنې او مذهب پالنې لپاره ترسره کيږي، هغه څه ګڼي چې اسلام حرام ګرځولي دي.

همدارنګه د هغو ټولو حزبونو رامنځ ته کول په مسلمانانو باندې حرام دي چې د کمونيزم، کپيټاليزم، سوسياليزم، سکولريزم او ماسونيزم لپاره خلک رابولي او يا هم د قوم پالنې، نژاد پالنې، وطن پالنې، مذهب پالنې او يا غير اسلامي اديانو ته دعوت کوي او يا دا چې مسلمانان د دارنګه احزابو غړيتوب لاسته راوړي، دا ټول د مسلمانانو لپاره حرام دي.

همدارنګه حزب واکمنو ته چاپلوسي او ورسره مجامله نه کوي او له هغوی سره په دې بهانه هېڅکله دوستي نه کوي چې د دعوت په ليږد کې به کمک او مرسته ورسره وکړي، ځکه دا شرعا جواز نه لري، يعنې، د حرامو له لارې واجبو ته ورسېږي او هغه ادا کړي، بلکې حزب له حکامو سره محاسبه کوي او په تنده لهجه په هغوی باندې نيوکې کوي او هغه نظامونه چې دوی يې پلي کوي، د کفر نظامونه بولي او په هغه باندې واجب بولي ترڅو هغوی ګوښه کړای شي او پر ځای يې اسلامي احکام واکمن کړي او هغوی ظالمان او فاسقان بولي، ځکه د کفر په احکامو باندې حکومت کوي او هر هغه څوک چې د اسلام له ښه والي او صلاحيت او د هغه د حکمونو له ښه والي صلاحيت څخه منکر شي کافر يې بولي.

همداراز حزب نه غواړي له هغوی سره په واکمنۍ کې ځان شریک کړي، ځکه د مشارکت عمل د کفر حکم لري او دا د مسلمانانو لپاره حرام دي او همدارنګه حزب دا نه غواړي چې له هغوی سره په اقتصادي، تعلیمي، ټولنیز او اخلاقي اصلاحاتو کې مرسته وکړي، ځکه له هغوی سره مرسته کول د ظالمانو لا محکمول دي او د هغوی د نظامونو د عمر زیاتول دي، مګر حزب د هغوی د راپرځولو لپاره د هغوی او د هغو کفري نظامونو د راپرځولو لپاره چې په مسلمانانو یې عملي کوي، کار او فعالیت کوي، ترڅو اسلامي احکام پلي او عملي کړای شي.

۳. حزب د اسلام د بشپړ پلي کولو لپاره، چې د دین هغه ټول حکمونه لکه معاملات، عبادات، اخلاق او یا نظامونه باید پلي شي، کار او فعالیت کوي، ترڅو د الله ﷻ دا قول نافذ کړل شي:

وَأَنِ ٱحۡكُم بَيۡنَهُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ ...

"د دوی په منځ کې په هغه څه چې الله نازل کړي دي امر او حکم وکړه." المائده، ۴۹

د الله ﷻ دا قول:

... وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمۡ عَنۡهُ فَٱنتَهُواْۚ ...

"هغه څه چې پیغمبر تاسو ته درکړي او تاسو ته یې په هغه امر کړی په هغه عمل وکړئ او له هغه څه نه یې چې منع کړئ، ورڅخه ځان وژغورئ." الحشر، ۷

د (ما) لفظ په دواړو ایتونو کې راغلی دی او له عمومي صیغو څخه دی او ټول هغه احکام پکې شاملیږي چې الله ﷻ نازل کړي دي او پیغمبر ﷺ راوړي دي، ځکه د ټولو هغو احکامو پلي کول چې الله ﷻ نازل کړي دي او د هغه څه عملي کول چې رسول الله ﷺ راوړي دي واجب دي او د دغه حکم او هغه حکم او د دغه واجبو او هغه واجبو او د دغه حرامو او هغه حرامو هیڅ توپیر او فرق نشته، د ټولو پلي کول واجب

دي او دا جواز نلري چې ځينې له هغو څخه پلي شي او ځينې نور يې پرېښودل شي، لکه څرنګه چې په تدريجي توګه د هغه پلي کول جواز نه لري، ځکه موږ په ټولو هغو باندې ملزم يو، چې واجب دي، ترڅو هغه بشپړ او په يوه ځل ټول پلي کړو.

او هر وخت چې وضع او شرايط د اسلام سره متناقضه وي، دا جواز نه لري چې اسلام په داسې توګه تفسير او تاويل شي چې د هغه وخت له وضعې او شرايطو سره يو شان شي، ځکه دا ډول عمل په اصل کې د اسلام تحريف او بدلول دي، بلکې دا واجبه ده چې وضع او شرايط داسې بدلون و مومي چې له اسلام او شرعي احکامو سره برابره شي.

۴. د پيغمبر ﷺ د طريقې پر بنسټ چې هغه ﷺ څرنګه د مبعوث کېدلو څخه د دولت تر جوړولو پورې او د دارکفر د بدلون په داراسلام باندې او د جاهليت د ټولنې تغير په اسلامي ټولنو باندې له کومې طريقې څخه کار اخستی، حزب هم خپله طريقه د هغه سره په برابرۍ، خپل کار په دريو مرحلو وېشلی دی:

لومړی. د تعليم او تثقيف مرحله: ترڅو داسې شخصيتونه تربيه کړي، چې هغوی د حزب په فکره او طريقه باندې مؤمن وي او په ترڅ کې يې حزبي کتله رامنځ ته شي.

دويم. تفاعل يعنې له امت سره د کار او فعاليت مرحله: ترڅو امت اسلام په غاړه واخلي او اسلام د خپلې برخليک ټاکونکې قضيې په توګه قبول کړي او د هغه د پلي کولو لپاره په دولت، ژوند او ټولنه کې کار وکړي.

دريم. د حکومت نيولو مرحله: ترڅو اسلام په پوره، عامه او شامله توګه پلی شي او د رسالت په توګه ټولې نړۍ ته ورسول شي.

اوله مرحله، بنسټ جوړوونکې مرحله ده، چې په هغه کې د حزب هسته رامنځ ته شوه او وروسته له دې چې فکرې او طريقې ته لاره پيدا شوه د هغه اوله حلقه جوړه شوه او له هماغه ځايه يې د امت له خلکو سره په ليدلو کتلو پيل وکړ او فکره او طريقه يې هغوی ته په فردي توګه وړاندې کوله.

نو چا به چې مثبت ځواب ورکړ، د هغه لپاره به يې د حلقاتو متمرکز او عميق درسونه تنظيمول، ترڅو له هغو اسلامي افکارو او حکمونو سره، کوم چې حزب ورته تاکلي دي ويلي شي او په اسلامي شخصيتونو باندې بدل شي او له هغه څخه داسې يو اسلامي عقليت جوړ شي، چې ټولو افکارو او پېښو ته د اسلام له عينکو وګوري او په هغه باندې د اسلامي معيارونو سره سم چې هغه حلال او حرام دي حکم صادر کړي او د داسې يوه اسلامي نفسيت څښتن شي، چې هر ځای ته چې اسلام ځي دی هم ولاړ شي او له هغه څه څخه چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ راضي کيږي دی هم راضي شي او په هغه څه چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ په قهر کيږي، دی هم په قهر شي او وروسته له دې چې اسلام د ده په وجود باندې ژور اغيز واچوي، د دعوت دنده په غاړه واخلي او خلکو ته دعوت وکړي، ځکه هغه درسونه چې په حلقاتو کې تدريس کيږي، عملي او اغيزمن درسونه دي، چې په ورځني ژوند کې بايد پر هغو باندې عمل وشي او خلکو ته ورسول شي.

هر کله چې شخص دې سطحې ته ورسيږي، نو خپل قبوليت لازم بولي او د حزب د کتلې برخه ګرځي. لکه څرنګه چې رسول ﷺ د دعوت په لومړۍ مرحله کې چې درې کاله يې دوام وکړ، خلک په فردي توګه دعوت کول او هغه رسالت چې الله ﷻ ده ته ورکړی و، هغه ته به يې وړاندې کاوه او هرچا به يې چې دعوت قبول کړ او د ده په رسالت به يې ايمان راووړ، هغه به يې د همدغه دين په اساس په خپله کتله کې په پټه توګه شاملاوه او هغه ته به يې اسلامي رسالت او د قران شريف زده کړه ورکوله، ترڅو په اسلام کې په بشپړه توګه داخل شي او له هغه چا سره چې، په ده باندې به يې ايمان راوړی ؤ، په پټه ليدنه کتنه کوله او هغوی به يې په نامعلومو ځايونو کې روزل او تعليم به يې ورکاوه او په پټه توګه به يې خپل عبادات ترسره کول، ترڅو چې د اسلام نوم په مکه کې تيت شو او خلکو به د هغه په باره کې بحثونه کول او بالاخره ټولې ټولې په اسلام کې داخل شول.

په دې تاسیسي مرحله کې د حزب عمل په ثقافتي برخه پورې منحصر ؤ او ټول پام به یې دې ته ؤ، چې د هغه جسم جوړ شي او خلک یې زیات شي او خپلو افرادو ته یې هغه ثقافت چې خپله یې تبني کړی ؤ، په ژوره او ترکیزي توګه بیانولو، ترهغې چې یوه حزبي کتله له هغو ځوانانو څخه چې په اسلام کې ذوب شوي ؤ او د حزب افکار یې تبني کړي ؤ، په تفاعل پیل وکړ او هغه یې خلکو ته ورسول.

وروسته له دې، چې حزب خپله کتله جوړه کړه او ټولنې حزب حس کړ، د هغوی فکره او هغه څه چې د هغه لپاره دعوت کوي هغه یې وپیژندل، نو دوهمې مرحلې ته یې انتقال وکړ.

دوهمه مرحله، دا له امت سره د تفاعل او کار مرحله ده، ترڅو هغوی اسلام په غاړه واخلي او خپله مهمه بنستیزه او برخلیک ټاکونکې قضیه یې وبولي. دا د هغه عام پوهاوي او عامه نظر په رامنځ ته کولو سره ترسره کیږي، ترڅو امت هغه اسلامي افکار چې حزب ټاکلي دي و پیژني او د هغه په اړه خپل نظر څرګند کړي، امت یې خپل افکار وګرځوي، په هغو عمل وکړي او په ورځني ژوند کې یې پلي کړي او د خلافت په رامنځ ته کولو او د اسلامي ژوند او دعوت په رسولو کې ټولې نړۍ ته له حزب سره یوځای حرکت وکړي.

په دې مرحله کې حزب د مجموع خلکو په مخاطب کولو سره، په ټولیز ډول انتقال وکړ او په دې مرحله کې لاندیني کارونه سر ته رسوي:

۱. متمرکز ثقافت، د خلکو لپاره په حلقاتو کې متمرکز ثقافت د دې لپاره چې د حزب جسم وده وکړي او خلک یې ډېر شي، د اسلامي شخصیتونو روزل، ترڅو د دې وړتیا ولري چې دعوت پر مخ بوځي او فکري او سیاسي مبارزه وکړي.

۲. ټولیز ثقافت، د امت د مجموعو او پوړونو لپاره، یعنې هغه اسلامي احکام او افکار چې حزب ټاکلي دي د درسونو په وسیله په جوماتونو، مجلسونو، سیمینارونو او په هغو ځایونو کې چې عام خلک راغونډیږي، یا هم د هغه جریدو، کتابونو او خپرونو په

واسطه خلکو ته عامه پوهاوی ورکړي، ترڅو په هغوی باندې اغیز وکړي او په اسلام کې یې ذوب کړي او د امت په منځ کې یو ولسي بنسټ رامنځ ته شي، ترڅو خلک د خلافت رامنځ ته کولو او په هغه څه د حکم کولو په لوري چې الله ﷻ نازل کړي دي رهبري کړای شي.

۳. فکري مبارزه، د کفر د عقایدو، نظامونو او افکارو پر ضد، د فاسدو عقیدو او خطا فکرونو او غلطو مفاهیمو پر ضد، د هغه د ناسموالي، خطاوالي او له اسلام سره د تناقض په بیانولو لاس پورې کوي، ترڅو امت د هغه له بدو اغیزو څخه خلاص شي.

۴. سیاسي مبارزه، چې په لاندې کارونو سره ترسره کېدای شي:

- له هغه کفري او استعماري دولتونو سره مقابله کول، چې په اسلامي سیمو باندې واکمني کوي، د استعمار له ټولو ډولونو او اشکالو سره مقابله کول، لکه سیاسي، فکري، اقتصادي، نظامي او د هغوی د نقشو او دسیسو رسوا کول او شنډول، ترڅو امت د هغوی له بند، قید او هر رنګ نفوذ څخه خلاص شي.
- په اسلامي او عربي هېوادونو کې د واکمنو ټکول، د هغوی د حالت بربنډول او له هغوی سره حساب کول او په هغوی باندې نیوکه کول، د امت د حقونو د تلف کېدو، د هغوی د تقصیر، د امت په کارونو کې د بې اعتنایۍ او له اسلامي احکامو سره د مخالفت په صورت کې یا هم د هغه نظام له منځه وړل، چې د کفر د احکامو او نظامونو پر اساس باندې ولاړ وي او پر ځای یې د اسلامي حکومت رامنځ تشه کول دي.

۵. د امت د مصلحتونو تبني کول، د اسلام له احکامو سره سم د امت د مصالحو او نورو چارو سرپرستي کول.

حزب په دغو ټولو اعمالو کې د پیغمبر ﷺ له اعمالو څخه پیروي کوي، د خدای پاک د دغه قول له نازلېدو وروسته پیغمبر ﷺ همداسې اعمال سرته ورسول:

فَٱصۡدَعۡ بِمَا تُؤۡمَرُ وَأَعۡرِضۡ عَنِ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿٩٤﴾

"هغه رسالت چې په هغه باندې مامور شوی یې په ښکاره بیان کړه او له مشرکانو څخه مخ واړوه." الحجر، ۹۴

لکه څرنګه چې رسول الله ﷺ د دې مبارک آیت له نازلېدو وروسته خپل رسالت ښکاره کړ او قریش یې د صفا غونډۍ ته راوبلل، ترڅو هغوی په دې باندې پوه کړي چې دی د الله سبحانه وتعالی له خوا پیغمبر رالېږل شوی دی او له دوی څخه یې غوښتنه وکړه، چې په ده باندې ایمان راوړي او له دې څخه وروسته یې خپل دعوت په افرادو سربېره جماعتونو ته هم کاوه او د قریشو په خدایانو، عقایدو او افکارو باندې یې اعتراض کاوه او د دوی غلطۍ، فساد او خطاګانې یې ورته بیانولې او د هغوی عیبونه یې ښکاره کول او د دوی په ټولو عقایدو او افکارو باندې یې فکري حمله کوله. په ده ﷺ باندې پرلپسې آیتونه را نازلېدل، هغه آیتونه چې د دوی د بدو اعمالو په ضد باندې وو، لکه د سود خوړل، د نجونو ژوندي خښول، په تله او وزن کې خیانت او د زنا د بد عمل ارتکاب او هم د قریشو د سردارانو او لویانو په ضد آیتونه نازل شول او دوی او د دوی پلرونه یې جاهل او کم عقل وبلل او د دوی دسیسې چې د رسول الله ﷺ د دعوت او اصحابو په ضد به یې جوړولې شنډې او ښکاره کولې.

حزب د خپلو افکارو په حمل کولو کې، د نورو فکرونو سره په ټکر کې، له سیاسي او کفري دولتونو او حزبونو سره په مبارزه کې او د هغه په حکامو باندې په نیوکه کولو کې صریحه لهجه، ښکاره بیان او مبارزه غوښتونکی دی او له هر ډول جوړ جاړي، مداهنت یا غوړه مالۍ، مجاملې او چاپلوسۍ سره مخالف دی، نو مسالمه ورسره کوم اغیز نه لري، له همدې امله هرڅوک چې د اسلام او د هغه د حکمونو مخالف وي له هغوی سره مبارزه کوي او په همدې خاطر ؤ، چې حزب ته ډېر سیاسي

حزبونه او حکام په قهر شول او د دې زمينه به يې رامنځ ته کوله، ترڅو ځينې وخت خلک په حزب باندې نيوکه وکړي.
اما په دې وخت کې بيا هم حزب په رسول الله ﷺ پسې اقتدا کوله، چې رسول الله ﷺ اسلامي رسالت ټولې نړۍ ته راوړی او د حق په توګه يې د هغه لپاره دعوت کاوه او په هغه يې پوره ايمان درلود او په کفر او د هغه په افکارو يې په ټوله نړۍ کې اعتراض وکړ، د سپينو او تورو خلکو په وړاندې يې جنګ اعلان کړ، پرته له دې چې عادات، تقاليد، اديان، عقايد، حکام او ښارونو ته يې پام وکړي او پر هغو څه حساب وکړي او پرته له اسلامي رسالت څخه يې بل هيڅ څه ته توجه نه کوله او د قريشو په وړاندې يې پرته له کومې وسلې او قوې او پر خپل رسالت باندې له قوي ايمان څخه په ګټه اخيستنې بل څه نه درلودل، يو شړل شوی کس ؤ چې نه تجهيزات ورسره ؤ او نه سرچينې، مګر بيا هم ده د قريشو په خدايانو، عقايدو او افکارو باندې اعتراض کولو، عيبونه يې بيانول او هغوی يې کم عقل او جاهل بلل.
سره له دې چې حزب د خپل حرکت په مسير کې صريح الهجه، ښکاره بيانه، بربنډوونکی او مبارزه غوښتونکی دی مګر بيا يې هم په سياسي کار اکتفا کړې ده او د مادي اسبابو په استعمالولو يې د حکامو پرضد او يا د هغه چا پرضد چې د دعوت لپاره خنډ ګرځي او يا هم د هغه چا لپاره چې ضرر ورته رسوي، لاس نه دی پورې کړی، چې دغه کار هم د رسول الله ﷺ په اقتدا باندې دلالت کوي. لکه څرنګه چې رسول الله ﷺ په مکه کې يوازې په دعوت باندې اکتفا کړې وه او ترهغه يې چې مدينې ته هجرت نه ؤ کړی، په هيڅ مادي عمل باندې يې لاس نه و پورې کړی او کله چې خلکو ده ته د عقبې د دوهم تړون وړانديز وکړ، ترڅو دوی ته اجازه ورکړي، چې د منا له خلکو سره په توره جهاد شروع کړي، دوی ته يې داسې ځواب ورکړ:

(لم نؤمر بذلك بعد)

"تراوسه په دې کار باندې نه یم مامور شوی." **الطبقات الکبری.**

الله ﷻ هم له ده څخه غوښتي وو، چې د ضرر په وړاندې صبر وکړي، لکه چې نورو پیغمبرانو هم صبر کړی وو او ده ته یې ویلي ؤ:

وَلَقَدۡ كُذِّبَتۡ رُسُلٞ مِّن قَبۡلِكَ فَصَبَرُواْ عَلَىٰ مَا كُذِّبُواْ وَأُوذُواْ حَتَّىٰٓ أَتَىٰهُمۡ نَصۡرُنَاۚ ...

"بې له شکه له تا څخه د مخه پیغمبران هم د خلکو له تکذیب سره مخ شول، مګر هغوی د تکذیب او ضرر په وړاندې صبر وکړ، ترڅو زما مرسته هغه ته ورسېده."

الانعام، ۳۴

طلب النصرة

کله چې ټولنه او امت د حزب په وړاندې له انجماد او سختۍ څخه کار واخیست، حزب د محمد ﷺ د سیرت په تکراري څېړنه او ځیرنه باندې پیل وکړ، ترڅو له هغه څخه لارښوونه ومومي، چې له دې امله په لاندې لارښوونو برلاسی شو:

۱. کله چې ابوطالب وفات شو، د مکې ټولنه د پیغمبر ﷺ لپاره تړلې او منجمده وه او د ابوطالب په وفات سره د قریشو ضررونه د رسول الله ﷺ په وړاندې داسې سخت او ډېر شول، چې هغه یې د خپل تره د ژوند پر مهال هېڅ تمه نه درلوده او د حضرت محمد ﷺ حمایت د ابوطالب د ژوند په پرتله کم شو.

نو الله ﷻ هغه ته وحی وکړه، ترڅو د عربو د قبایلو حمایت ځان ته جلب کړي او هغه رسالت چې الله ﷻ ده ته ورکړی دی، د دې حمایت او ملاتړ له لارې خلکو ته ورسوي، ترڅو دی په امن او ملاتړ یې شوی وي. ابن کثیر له علي ابن ابي طالب Φ څخه د سیرت په خپل کتاب کې روایت کړی دی، چې ویلي یې دي: هغه وخت چې الله ﷻ محمد ﷺ ته امر وکړ، چې د عربو د قبیلو حمایت ترلاسه کړي نو حضرت محمد ﷺ په داسې حال کې چې زه او ابوبکر H هم ورسره وو، منا ته ولاړ او د عربو یوه مجلس ته ور داخل شو. همدارنګه ابن کثیر له ابن عباس او هغه له عباس H څخه روایت کوي، چې ویلي یې دي: رسول الله ﷺ ماته وویل:

(لا اّرى لي عندك و لا عند اخيك منعة، فهل انت مخرجي الى السوق غدا حتى نقر فى منازل قبايل الناس– و كانت مجمع العرب– قال: هذه كندة ولفها، وهي أفضل من يحج من اليمن، وهذه منازل بكر بن وائل، وهذه منازل بني عامر بن صعصعة، فاختر لنفسك، قال: فبدأ بكندة فأتاهم).

" زه د خپل ځان لپاره په تا او ورور کې د دفاع او ملاتړ قوت نه وینم، نو کیږي چې سبا ما بازارته بوځې، ترڅو د قبایلو د خلکو په اقامت ځایونو کې د یوڅه وخت لپاره

ځای ونیسم– او هغه ځای د عربو د ټولېدو ځای ؤ، عباس وايي، کله چې هلته ورسېدو ومې ویل: دا ده د کنده قبیله او د هغه جماعت. دا هغه بهترینه قبیله ده چې له یمن څخه حج ته راځي او دا هم د بکر بن وایل اقامت ځای دی او هاغه دی د بني عامر ابن صعصعه اقامت ځای، نو ته چې هر یو د ځان لپاره خوښوې خوښ یې کړه، هغه مهال یې د کندې له قبیلې څخه پیل وکړ او هغوی ته ورغی."

٢. هغه څه چې رسول الله ﷺ د خپل ځان او دعوت د وړاندې کولو په وخت کې له قبایلو څخه غوښتنه دا وه، چې وروسته له ایمان او تصدیق څخه به بې له شکه له ده څخه ملاتړ کوي، ترڅو هغه څه چې الله ﷻ نازل کړي دي، هغوی ته ورسوي او ټول هغه نصوص چې د ده مبارک د وړاندې کولو په باره کې راغلي دي، داسې یادوي، چې ده مبارک به له هغوی څخه د خپل ځان او د خپل دعوت لپاره د ملاتړ غوښتنه کوله.

٣. هغه څه چې کنده او بني عامر ابن صعصعه له حضرت محمد ﷺ څخه وغوښتل دا ؤ، چې وروسته له ده څخه به حکومت او واکې د دوی وي، دا په دې دلالت کوي چې دوی د حضرت محمد ﷺ د نصرت او ملاتړ د غوښتنې څخه چې له دوی څخه یې کړې وه په دې پوهېدلي ؤ، چې هغه غواړي د موږ په منځ کې حکومت جوړ کړي، نو له ده ﷺ څخه یې دا وغوښتل چې له ده څخه وروسته به حکومت او واکې د دوی وي.

٤. د مدینې د خلکو نصرت او مرسته کول، د عقبې د دویم تړون لاسلیک کول او د دولت رامنځ ته کول هغه وخت چې رسول الله ﷺ هلته ورسېد، په دې دلالت کوي، چې د حضرت محمد ﷺ موخه د ملاتړ او مرسته غوښتنې څخه دا وه، چې یو اسلامي حکومت رامنځ ته کړي، ترڅو هلته اسلامي حکمونه پلي شي.

٥. حزب له دې څېړنې څخه وروسته دې پایلې ته ورسېد، چې مرسته غوښتل له اولې مرحلې ثقافتي کار سره او په دویمه مرحله کې له تفاعل سره توپیر لري، سره له

دې چې دا په دويمه مرحله يا تفاعل کې لاس ته راځي او کله چې ټولنه منجمده شي او د دوعوت کوونکو پرمخ ضرروونه او خنډونه شدت بيامومي، نو د مرستې غوښتل د واجب الاتباع طريقې يوه برخه ده.

ځکه حزب د نصرت غوښتنه، د خپلو کارونو په فهرست باندې اضافه کړله او دا نصرت به له قدرتمنو خلکو څخه غوښتل کيږي او نصرت به هم د دوو موخو لپاره وي:

الف- د ملاتړ په خاطر، تر څو وکولای شي چې دعوت ورسوي او دی د امن په فضا کې وي.

ب- حکومت ته د رسېدلو لپاره ترڅو خلافت رامنځ ته شي او هغه څه چې الله ﷻ نازل کړي دي په ژوند، دولت او ټولنه کې پلي شي.

سره له دې چې حزب د نصرت غوښتلو په کار باندې اقدام وکړ، نور کارونه يې هم په مستمر او هميشني ډول پرمخ بېول، چې هغه عبارت دي له، په حلقاتو کې متمرکز درسونه، ټوليز ثقافت او څېړنې، امت ته جدي پاملرنه، ترڅو اسلام ته دعوت په غاړه واخلي، د امت په منځ کې د واحد عامه نظر رامنځ ته کول، له کفري او استعمارګرو دولتونو سره مبارزه کول، د هغوی نقشې رسوا کول، د هغوی د دسيسو شنډول، له حکامو سره ټکر او د امت د مصالحو او چارو بيانول او رعايت کول. حزب دې اعمالو ته په هميشني ډول ادامه ورکوي ترڅو د الله ﷻ په مرسته د اسلامي امت لپاره ګټور ثابت شي او بريالیتوب او نصرت به د مسلمانانو په برخه شي او دريمه مرحله به د راشده خلافت اقامه وي، چې هغه مهال به مومنان د الله ﷻ په مرسته خوشالي کوي.

اما دريمه مرحله: دا حکومت ته د رسېدو مرحله ده چې د امت په واسطه د طلب النصرې له لارې اسلام بشپړ، پرته له وېش او تجزيې څخه پلی کوي، دا مهال حزب عملي دور پيلوي او دا هغه دور دی چې د هغې له امله حزب رامنځ ته شوی ؤ، نو د خلافت دولت به قايم شي، د ټولنې په فکر او حس باندې به قوام او برلاسی وي،

اسلام به د مسلمانانو په ژوند کې په انقلابي ډول پلی کوي، تدریج به نه مني ولو که هر ډول شرایط هم موجود وي او اسلامي دعوت به نړۍ ته د جهاد له لارې رسوي.
او دا د الله ﷻ له فضل او مهرباني څخه ده، چې پر موږ یې کوي او په ترڅ کې یې اسلام په عامه رایه باندې بدلیږي او د امت د خلاصون سبب ګرځي او وروسته له دې چې د خلافت هیڅ نوم پاتې نه وو، بیا په ټولو ژبو کې د هغه نوم راژوندی شو او اوس د هغه بیا رامنځ ته کول او په هغه څه باندې حکم کول چې الله ﷻ نازل کړي دي، د ټولو مسلمانانو یوازینۍ هیله او آرزو ده.
له الله ﷻ څخه غوښتونکي یو، ترڅو زموږ قدمونه پیاوړي کړي او په غیبي مرستې له موږ سره کمک وکړي او زموږ ملاوې د ملایکو په واسط ټینګې کړي او مومنانو ته د اخلاص نیت ور په برخه کړي او په قوي نصرت سره موږ سرلوړي کړي او موږ ته د دې وړتیا راکړي چې خلافت رامنځ ته کړو، خلیفه تعین کړو او له هغه سره په اوریدلو او اطاعت کولو باندې بیعت وکړو، په دې شرط چې زموږ په منځ کې د الله ﷻ په کتاب او د هغه د رسول ﷺ په سنتو حکم وکړي او کفري نظامونه له ټولو اسلامي هیوادونو څخه ایسته کړي او مسلمانان د خلافت تر بیرغ لاندې راټول شي او د مسلمانانو خاورې د خلافت تر دولت لاندې یوه ټوټه شي او بې له شکه الله ﷻ پر هر هغه څه چې وغواړي قادر دی.

پای